

Surat dut menge' taw't

ROMA

Kepurisan et itueng Surat et Roma

Itueng Roma kelang lungsud et taw't Romano, beke' kabisera neng bangsa dye. Megaay banar si Pablo memerita' eset mengengandel i Jesus Kristo na sebarang meglelegdeng esentin, segwa' kaya lang ya mekepelahyun sabab maya daran megsagka' eset kenye.

Indyari tiban mekepelahyun ne ya sumurung duntin. Angkansa negpebibit ne ya et itueng surat ne mepesewd ne lagi kedye ne ya in memerita' kedye.

Indyari ganang ya mekepeuli' mewanan dut peglayag ye eset lungsud et Jerusalem in, pegperuen ye gasi na sumurung dut bangsa et Espanya. Ipebunayag eset kedye itueng Menungang Abar mewanan ki Jesus Kristo. Dut kenyeng peglayag neparu ye na dumunggu' dut lungsud et Roma. Nepikir ye tumerna ya tetegeyan kedye apang mengabar esentin.

Mekansang duntin mengengandel eset lungsud et Roma, sebarang iba in taw't Judio, segwa' kinensangan kedye esentin in lein lang menge' Judio.

Eset itueng surat, sinugid i Pablo kedye ketentuan et pegandel eset ki Jesus Kristo lang. Sinugid ye na pebiya' lang et pegandel ki Jesus, si Empu' mekebiri' et ketignaa't taaw. Sinugid ye gasi pasal eset pegperuen et Empu' eset menge' Judio beke' dut sebarang lein lang Judio supaya ya mekepelayam et kedyeng keselaan. Itueng pinikeemuring ginis na bineres i Pablo na ba' enukwanen et mengengandel tu' kumpet et kedyeng diri.

Segwa' si Pablo ga nekerateng dut lungsud et Roma, itue pebiya' et kedyeng pegpirisu kenye duntin. Indyari ya in duntin dye ne peteyen. Diki ne metuman ye itueng kenyeng pegperuen dut lungsud et Roma.

Ketulduan et itueng Surat

Penegnaan beke' kepurisan *1:1-17*

Punsabab et keselaan taaw, keilangan kepuwasan *1:18-3:20*

Enukwan nebiri' et Empu' kityung ketignaan *3:21-5:21*

Empu' memuwat et ebian na kityu mengandel eset Kenye *6:1-8:39*

Neparu et Empu' tudyu dut Judio na nepili' Ye *9:1-11:36*

Itueng Arat et Taaw neng menge' Mengengandel *12:1-15:13*

Penektak i Pablo neng beres atue't kenyeng surat *15:14-16:27*

1 ¹(v 1,7) Teyeg dut ki Pablo na uripen i Jesus Kristo, tiningkag supaya megmendyaring apostol^a, ingin bersen Mengengabar et Empu', beke' pinili' supaya menuldu' et Menungang Abar^b et Empu'. Na, dut kemyu neng pegmerganen et Empu' ne esen et lungsud et Roma^c, na tiningkag apang megmendyaring menge' mengengandel ye. Mesen teyen et dimyu ating redyiki' beke' kesenangan teyeg et kityung Empu' Ama' beke' teyeg dut Begerar na si Jesus Kristo. ²Pasal et Menungang Abar na itue e, na itinange' et Empu' nekeuna ti' pebiya' dut menge' tarus beke' netuturan dut seled Kesuratan et Empu'. ³Na ating Menungang Abar ye pasal dut kenyeng Yegang, na kityung Begerar na si Jesus Kristo. Sabab negpeketaaw, ya pinegyegang dut pengkatan i Surutan Dabid tagna'. ⁴Beke' dut kenyeng meinempuen, na asal ne lagi, nepesebanar na ya Yegang et Empu' pebiya' dut buwat ne maya keksegan pasal et kenyeng pegbiyag peuli'. ⁵Indyari, pebiya' kenyeng pepetnga', tinerima ku dut Empu' ating begey megmendyaring apostol, sembatung mengengabar et Empu'. Negmendyaring aku gasi apostol apang bentugen si Kristo, apang ginsan menge' taaw lein Judio^d merundun dut keibuten sabab et pegandel dut kenye. ⁶Nekeibut kew gasi dut sebarang menge' tiningkag ne megmendyaring keiba-iba i Jesus Kristo. ⁷(-)^e

Gaay i Pablo na Memerita' dut Roma

⁸Lembus-lembus pegpeselamat ku dut Empu' pebiya' dut ki Jesus Kristo sabab et dimyung ginsan, sabab et dimyung pegandel nebuar dut ginsa't sengkedunyaan. ⁹Daran ku kemyu pegpenelang. Na itue sewd et Empu'. Na daken neng pegsukuan, ginsan et atey ku pasal et daken neng pegpeabar et Menungang Abar pasal et kenyeng Yegang, si Jesus. ¹⁰Daran ku ne pegtewen na teyen tugutan et Empu' na aku mekesentin ku ne et dimyu megtuy. ¹¹Pegenepen ku na mebiri' kew apang ibgey ku dimyu et kenungaan et Empung Nakem supaya lang et ikepangger myu. ¹²Ingin ku bersen apang megketabang-tabang tyu ikepangger et semba-sembatu pebiya' dut pegandel tyu dut Empu'. ¹³Menge' tipused, ingin ku ne mesewran myu ne kesenu ku ne peruen apang sumentin eset dimyu,

^a 1:1 *apostol* - ingin bersen Mengengabar et Empu', beke' sembatung taaw eset ating sempulung duwa beke' menge' iba pinili' i Jesus Kristo supaya ipeabar ating Menungang Abar et Empu' dut ginsan taaw atue't dunya'. Sampay, dye in mendyaring menge' pegibuten et menge' unang mengengandel i Jesus. Roma 1:5; 11:13. ^b 1:1 *Menungang Abar* - Ating abar teyeg et Empu' Banar dut Langit pasal i Jesus Kristo, beke' kenyeng kepuwasan et utang tyu ki Empu' Yahweh dut Langit. ^c 1:1 *Roma* - Ating masa, ngaran et kelang lungsud na kabisera et kelang bangsa et Roma na pemegbeg et kineldaman et menge' bangsa et ating bagi et dunya'. ^d 1:5 Taaw lein Judio - eset orig na Kesuratan "Hentil", etawa "menge' bangsa". Ingin bersen ginsa't taaw selyu lang et menge' taw't Judio. Betsaen Roma 1:13. ^e 1:7 Pinedingan dut bersikulo 1:1, tumagna' dut: Na, dut.

segwa' diki ku kelembus-lembus. Gaay ku ne mekegayat gasi sentin et menge' mengandel ki Kristo, samat binwat ku dut ibang menge' taw't lein Judio. ¹⁴Maya pegeerapen na aku menuldu' dut menge' taw't Griego^f beke' dut menge' taw't barbaro, dut menge' mekesewd beke' dut menge' awam. ¹⁵Pasal et atin angkan manu ingin ku ipengabar gasi set Roma ating Menungang Abar.

Kebesagan et Menungang Abar

¹⁶Diki ku ipegleew ating Menungang Abar pasal ki Kristo, sabab itue keksegan Empu' dut ikebawi' et sebarang mengandel. Pegbawi' una dut menge' taw't Judio^g, indyari megdemikian dut menge' ibang taw't lein Judio. ¹⁷Itueng Menungang Abar ipegsusugid pasal et ketignaan^h et taaw dut pemiri' et Empu' sabab lang dut pegandel dye kenye, tihad et una seked et ketimpusan.ⁱ Itueng ketignaan sigun dut Kesuratan et Empu', kwan,
 “Ya pinegtigna' dut Empu' sabab dut pegandel, ya megbiyag banar dut Empu'.”

Pegkekesala' et Ginsan et Taaw

¹⁸Nepesewd mawa' dut langit na ating iseg et Empu' atu dut ginsa't arat sagka' dut Empu' beke' kereatan et menge' taaw na buwatan et mereraat supaya laagen et kebanar-benaran. ¹⁹Dusaen dye et Empu' sabab merugey retian sebarang pasal dut Empu'. Sabab pinesewd itue kedye et Empu'. ²⁰Angkansa diki ne mekerawa menge' taaw pasal diki kilala dye Empu'. Sabab tihad nega dut pegpendyari et sengkedunyaan, ating menge' pemerihuanan et Empu' neng kaya mekebiri', ating keksegan na kaya seskeran beke' ating pemending Ya Empu', atin metampar ne mekebiri'. Beke' ginsan itue neretian tyu sabab dut menge' ginisan neng pinendyari. ²¹Sabab misan ne kilala dye Empu', diki dye ya pegbentugen bilang Empu', etawa pineseselematan. Misan ga in lebi neng kaya pulus kedyeng pemikiran beke' nelingban kedyeng awam neng pikiran. ²²Pegpentunen dye, na dye mekesewd, segwa' liminiwan na dye menge' dupang. ²³Sinembian dye ating kebentugan et Empu' banar na diki matey dut pengempuan na menge' empu'empuan na dagbes et taaw maya kepeteyan, etawa begit, etawa setwa', etawa setwa' na meglululub, ginsan ne maya kepeteyan.

²⁴Angkansa pinesaran dye ne et Empu' dut kedyeng keleleewan neng ginis seked nepesedsaad dye nemuwat et diki menungang napsu' dut iba

^f 1:14 *Griego* - Taaw teyeg et bangsa et Gresia. ^g 1:16 *Judio* - Tagna' ti', taaw pinili' et Empu' Banar supaya ipeabar bebresen et Empu' dut ginsan et menge' taaw atue't dunya'. ^h 1:17 “Una dut ketimpusan,” etawa dut orig: “tihad pegandel dut pegandel”.
ⁱ 1:17 Habakuk 2:4; Galasia 3:11; Hebreo 10:38

dye angka penanding dut bilug dye kiminebaba'. ²⁵Sinembian dye et keberbenaran pasal et Empu' et keembutan. Inempu' dye beke' sinukuan ating menge' ginis neng menge' pinendyari et Empu' imbes teyen Ya negpendyari, ingin bersen Empu' tyu banar, na ya subali' teyen bentugen et misan ingyan. Amen.^j

²⁶Sabab et itue e, pinesaran dye ne et Empu' dut menge' napsu' et kelewelew. Sinembian et menge' kelilibunan ating patut na pegulid dut diki mepatut ne ibanen megulid. ²⁷Tinirengan gasi et menge' kelelekian ne libun kaya teyen meteup uliren, beke' ninit kedyeng napsu' na meraki dut sali'sali' dye. Megpemuwat et menge' lelaki et kelelewan neng ginis, nekipegulid dye dut sama-sama dye lelaki angka tinerima dye ne ating peniksa' na teup dut kedyeng keyeatan. ²⁸Lyu sentin, sabab et mendi' dye merganen ating kesesewran pasal dut Empu'. Dye in, dut ketimpusan, pinesaran ne et Empu' dut kedyeng belingkeg neng pikiran supaya buwatan ating menge' bubuwaten na diki mekedyari buwatan. ²⁹Nepus dye et ginsan neng dagbes et keyeatan, kebelingkegan, kenepsuan beke' kerupangan. Dye in meinimbengen, memematey-taaw, menununsang, mgrurugi', maya meyaat neng pikiran beke' merila'. Mengbesberes dye. ³⁰Dye in mesinawey, megpengatu dut Empu', mepegmetaas. Biaksa dye memuwat et menge' bubuwaten na meyaat, beke' mesesmal dut menge' gunggurang. ³¹Dye in menge' mekeknal, menenaksir, kaya ingasi' beke' kaya melingew et sebaya'. ³²Misan sewd dye ne pasal sara' et Empu' na sebarang megpemuwat et itue meteup na ya imeteyen. Segwa' lang dye iraran na memuwat et itue e. Imbes gasi ba' maya mebiri' dye na menge' iba memuwat et itue, meksan dye.

Metigna' Ukuman et Empu'

2 ¹Angkansa kaya meirawa myu. Sinu kew na mekeukum et sebaya' myu? Sabab dut pegukum myu dut iba, atin pegukumen myu gasi diri myu, sabab kwantin gasi mekebuwat myu.

²Sewd tyu ne metigna' ating ukuman et Empu' dut menge' taaw megpemuwat et kwantin. ³Kemyu na taaw lang na mengungukum, segwa' megpemuwat gasi et kwantin. Pikir myu be na metengkisan myu ukuman et Empu'? ⁴Etawa pegpentunen myu na kaya pasal kenyeng kelang kenunganan, pegeeteng, beke' kepengnaan et Empu'? Diki myu be nesewran mepengna't tagey dimyu supaya begeyan kew nega et timpu na mekepegsusun?

⁵Segwa' sabab dut kektulan et ulu myu beke' diki pegsusun, lebi neng pepebegat myu ating peniksa na ipekulu dimyu ngine ne na mebiri' myu

^j 1:25 Amen - gay bersen "Mepatut ne" etawa "kwantin ne meinabu". Bersen dye atin dut ketimpusan et pegpenalangan. Dut gasi 16:24.

kenyeng metigna' neng kutuk dut eldew neng kenyeng pegukum. ⁶ Ating dut Kesuratan, kwan, "Empu' atin gumanti dut taaw sebarang menge' nebuwat ye."^k ⁷ Dut menge' negsandal dut pegbuwat et menunga beke' pegpenulus et kebentugan, kenunganan, sampay kayang kepeteyan, atin begeyan et Empu' et biyag kaya keskeran dut kenye. ⁸ Segwa' sebarang megpenulus ba' enu gasi dut diri dye beke' megibut dut kereatan imbes dut kebanar-benaran, atin iregdag et Empu' kutuk beke' iseg. ⁹ Kesusaan, beke' kesekitan merasa sebarang pemuwat et meraat. Una mene dut menge' taw't Judio, pegketbes ating menge' ibang taaw leing Judio. ¹⁰ Segwa' ibgey et Empu' kenunganan, kebentugan beke' kesenangan sebarang pemuwat et menunga, una menge' Judio, pegketbes menge' ibang taaw lein Judio. ¹¹ Sabab ating Empu' kaya pemili'.

¹² Ginsa't negkesala' sabab diki kesewd pasal et Keseraan binggey et Empu' ki Moises atin ukumen beke' mebinasa beke' neparak eset Empu' samat diki kuyun dut ating Keseraan. Beke' ginsan negkesala' dut sakup et Keseraan i Moises, atin ukumen kuyun dut ating Keseraan.^l ¹³ Sabab sebarang pegpentunen na metigna' dut penyek et Empu', ating menge' megibut dut Keseraan in, diki dut sebarang mekekingeg lang in. ¹⁴ Na ba' menge' taw't lein Judio, na kaya nesewran pasal et Keseraan segwa' gaay dye pemuwat et sengmenu et menge' ginis na pegtewen et itue e', itueng kegeayan dye nepantun ne sara' dut kedye misan kaya Keseraan dye. ¹⁵ Angkansa, ba' kwantin ne gaay dye, pepebiri' dye ne nekesurat dut pusu' dye ating menge' ginis neng pegtewen et sara'. Pinesebenaran gasi itue et kedyeng penedseled, sabab sengmenu, peginteksiren dye et itue. Pegketbes, sengmenu nega menenenggung dye et itue. ¹⁶ Meinabu itue dumateng eldew na ukumen et Empu' sebarang menge' tagu' et menge' taaw ukumen pebiya' dut ki Jesus Kristo, samat pegsudsugid et Menungang Abar pegtutuldu' ku dimyu.

Menge' Judio beke' ating Keseraan et Empu'

¹⁷ Na pegsugiren mu Judio ke, beke' megarap et Keseraan sampay pegeenpan mu pasal keuyunan mu dut Empu'. ¹⁸ Kwan mu sewd mu kenyeng kegeayan beke' nekilala mu menungang ginis sabab netulduan ke dut Keseraan. ¹⁹ Kwan mu tinerima mu ne ikew mengdurundun et menge' beleg, silu' et menge' mekelingban. ²⁰ Kwan mu ikew mengingindu' et menge' merupang, beke' menunuldu' et menge' keyegangan, sabab nesewran mu dut Keseraan, na ating teup ne dut kesesewran beke' kebanar-benaran. ²¹ Ikew

^k 2:6 Kanta 62:12; Delehitan 24:12 ^l 2:12 "Ating Keseraan" binggey et Empu' ki Moises - Moises sembatung tarus et Empu' banar tagna' ti', beke' sembatung pegibuten et taw't Judio. Tagna' ti', binggey et Empu' ating Keseraan apang ituldu' ye dut menge' taaw. Betsaen dut Exodo 20.

ne pegtuldu' dut iba, segwa' manu diki mu tulduan diri mu? Ikew penuldu' endey menakew, manu gasi penakew ke? ²²Pegsugiren mu dut taaw na endey megbeis. Manu gasi pegbeis ke? Megiseg ke dut menge' empu'empuan. Manu pegtekewen mu menge' pengempuan ne benwa? ²³Pegabbu mu ating Keseraan. Manu kaya peguntebien mu Empu'? Sabab et pegsuwey mu dut kenyeng Keseraan. ²⁴Samat dut Kesuratan et Empu', kwan,

“Sabab dut dimyu menge' Judio, ating kewasa et Empu' kaya mekeuntabi' et menge' ibang taw't leing Judio”.^m

²⁵Mekegunaan lang ating pegtutuli' ba' megibut ke dut Keseraan, segwa' ba' kaya megsunud ke et itue e, kaya guna itueng pegtutuli'ⁿ mu. ²⁶Ba' ating menge' diki tuli', atin key pemuwat et kuyun dut pegtewen et Keseraan, diki be mepantun dye ne samat menge' tuli' ne gasi dut elepan et Empu'? ²⁷Kemyung menge' megsungsang et Keseraan, e' teyen dut dimyu ating nekesurat ne pinegarat na pegtutuli', segwa' mengukum dimyu ating menge' taaw na diki tuli', temed megpengebiyagan gasi kuyun dut pegtewen et Keseraan.

²⁸Ating kepentunan et Judio, atin diki lang sabab dut pengliwan lang neng dagbes beke' ating tantung pegtutuli'. Atin mesabab dut menge' ginis na pengderibuanen lang. ²⁹Diki lang! Segwa' ya tantung Judio ba' nepinda arat ye na tinuli' kuyun dut Nakem et Empu', diki dut pegtuli' nesurat dut Keseraan. Sabab itueng taaw na negpinda maya kebutugan diki teyeg dut sebaya' ye, segwa' teyeg dut Empu'.

Ating Kebentelan et Empu'

3 ¹Enu kenunganan na ya taw't Judio? Enu kepulusan et pegtutuli'? ²Kityung menge' Judio maya mekansang banar et kenunganganan! Lebi et ginsan, sabab dye pinepengendelan tagna' ti' et beres et Empu' dut menge' Judio. ³E nukwan ne, ba' maya senu-senu na kaya lang pengandel? Sabab lang et kaya pegandel meugad be kebentelan et Empu'? ⁴Diki lang! Tantung tatap mebentel Empu' diki samat taaw na meembut. Samat nesurat dut Kesuratan, kwan,

“Supaya kilelanan ikew Empu' metigna' dut dimung menge' bebresan, beke' megindaag ba' meukuman ke ne.”^o

⁵Ba' sabab dut kityung kebelingkegan tantung lebing megpesewd ating ketignaan et Empu'? Mesugid tyu be na kaya mebentel ukuman ye ba' iperasa ye kityung kenyeng kutuk? Pegusalen itue pasal pegdawa et taaw. ⁶Diki lang! Sabab ba' diki mebentel ukuman ye, enukwan ye meukum

^m 2:24 Isaias 52:5; Esekiel 36:22 ⁿ 2:25 *pegtuli'* - Arat et menge' taw't Judio supaya ipebiri' dye in mesukup et tange' et Empu' Banar dut Langit. Pegtulien dye menge' yegang na lelaki ganang umur dye ne walung eldedew. Betsaen 3:1 gasi. ^o 3:4 Kanta 62:12; Delehitan 24:12

sengkedunyaan? ⁷Mekedyaring idawa et iba, kwanen dye, “Ba' sabab dut aku ne meembut, lebing mebegbeg ating Empu', beke' mekebunayag kenyeng kebentelan, manu ye aku ukumen na bilang mekeselaan?”

⁸Manu diki sugiren samat lilimutan et iba pasal damen, na samat kwantin kunu' pegsugiren kay ne, kwan, “Memuwat tyu et meraat supaya lumiwan menunga.” Mepatut lang na dye binesanen.

Kaya Misan Sinu Metigna'

⁹Enu tiban mesugid tyu? Kityung menge' Judio, nekelbi be et iba? Diki! Samat nesugid kay ne, ating menge' taw't Judio beke' lein lang taw't Judio, dye in sama-sama uripen et keselaan. ¹⁰Samat nesurat dut Beres et Empu':

“Kaya metigna', kaya misan sembatu.

¹¹ Kaya nekereti', kaya ne menulus et Empu'.

¹² Dye ginsan timinelikud, sali'sali' dye neugaran et kegunaan. Kaya pemuwat et menunga, kaya misan sembatu.^p

¹³ Pasal kedyeng menge' bebresan samat lebing ne megbubuka', kedyeng menge' dila' puspup et pengrurunding. Bisa et seli dut kedyeng menge' munung.^q

¹⁴ Pasal kedyeng baba', baha et pegsukna' beke' kepeitan.^r

¹⁵ Pasal kedyeng menge' tiked, metikas dut pegbubuak et dugu'.

¹⁶ Pegkerumbak beke' ketiksaan, atin mebiri' dut kedyeng biniyan.

¹⁷ Beke' diki sewd dye ating dalam et kesenangan.^s

¹⁸ Ating pegketakut dut Empu', atin kaya dut kedyeng menge' mata.”^t

¹⁹Na tiban sewd tyu ne na ginsa't sinugid et Keseraan atin sinugid dut ginsa't sakup et itue e supaya tengleben ginsa't kedyeng baba', beke' menambung dut Empu' ginsa't taw't sengkedunyaan. ²⁰Angkansa kaya sinu megmendyaring metigna' dut kebirian et Empu' sabab et pegbuwatan dut menge' sara'. Segwa' sabab et Keseraan mekesewd et taaw na ba' enu keselaan.

Megmetigna' Taaw Sabab et Pegandel Lang ki Jesus Kristo

²¹Tiban tu', nebunayag ating pegmendyaring metigna' na mawa' dut Empu', diki lang sabab dut pegandel et Keseraan. Itue e pinesebenaran gasi et buuk et Keseraan beke' Menge' Tarus^u et Empu' tagna'. ²²Ating megmendyaring metigna' neng mawa' dut Empu', atin meisi' lang ki Jesus Kristo et ginsan neng mengandel kenye ginsan taaw sali' penyek

^p 3:12 Menge' Kanta 14:1-3; 53:1-3; Ang Mangangaral 7:20 ^q 3:13 Menge' Kanta 5:9; 140:3 ^r 3:14 Kanta 10:7 ^s 3:17 Isaias 59:7-8 ^t 3:18 Kanta 36:1 ^u 3:21 buuk et Keseraan beke' Menge' Tarus et Empu' - Itue ating kesuratan et Empu' pasal et Lelaging Pinegsulutan et Empu' dut menge' taw't Judio.

ye, kaya lang pinegbidaan. ²³Sabab ginsan negkesala' beke' diki nekeapet dut ketaasan et Empu'. ²⁴Segwa' binggey et Empu' kenyeng redyiki' dut kedye supaya dye mendyaring metigna'. Binggey ye itue kaya bayad, sabab i Jesus Kristo pinewasan ye bayad et sala' tyu dut krus. ²⁵Ya ating sinimaya' et Empu' bilang kepuwasan eset keselaan et taaw, sabab pebiya' et pegandel dut kenyeng kesimeyaan. Binwat ye itue e apang ipebiri' kenyeng ketignaan. Angkan tagna' ti', diki ye bininasa sebarang pegkekesala' et menge' taaw. ²⁶Binwat ye atin apang ipebiri' dut tiban neng penewnan pasal kenyeng ketignaan. Na ya in metigna' banar sampay pengugad et sala' dut sebarang taaw na maya pegandel ki Jesus.

²⁷Embe tiban ating pegpeabbu tyu? Inugad ne! Dut enung pepunan? Sabab be eset kityung pegsunud et Keseraan? Diki! Segwa' eset kityung pegandel ki Kristo. ²⁸Angkansa nesewran kay ne pasal et taaw megmetigna' dut Empu' sabab lang et pegandel ye, diki lang dut pegibut ye et Keseraan. ²⁹Ating Empu' in, Empu' lang be et menge' taw't Judio? Diki be ya in Empu' gasi et menge' taw't lein Judio? E' banar, Ya in Empu' gasi et ginsa't taw't dunya', ³⁰sabab et sembebatu lang Empu'. Pengugad Ye et sala' dut menge' taw't Judio, ating menge' tinuli', sabab et pegandel, beke' dut menge' taw't lein Judio, dye in menge' diki tinuli', sabab gasi et kwantin neng pegandel. ³¹Pegugaran kay be et kegunaan ating Keseraan sabab et pegandel? Diki! Misan ga in pegmergaen kay banar beke' subali' gaay tyu telinganen ating Keseraan et Empu' na binggey ki Moises tagna'.

Pinetigna' et Empu' si Abraham Sabab dut Pegandel Ye Lang

4 ¹Pasal et itueng ginis e, enu mesugid tyu dut nemesaan i Abraham neng inupu' tyu? ²Ba' si Abraham pinendyaring metigna' et Empu' sabab et buwat ye, maya ipegabbu i Abraham. Segwa' banar diki lang mekedyari megabbu dut elepan et Empu'. ³Enu taku' pegsugiren et Kesuratan et Empu'? Kwan atin,

“Si Abraham mengandel et Empu', angkansa pegandel ye pinantun na ketignaan dut kenye.”^v

⁴Ba' sembatung taaw negkeradya, pasal kenyeng tengdan, atin diki mebilang et begey, imbes atin nekesuku'. ⁵Angkansa, sebarang menge' taaw kaya ne pengasip et Keseraan, imbes megarap lang dut Empu' na megpetigna' dut mereraat neng taaw, ating pegandel dye ipepantun ne samat begey et ketignaan kedye. ⁶Megdemikian gasi ating pegbentugen i Surutan Dabid tagna' ganang sinugid ye na mesukud ating taaw na pinepatus et Empu' na metigna', na diki lang sabab et menge' buwat. Kwan ye,

⁷“Mesukud sebarang menge' taaw na inampun ne dut kedyeng pegsungsang, sampay et kedyeng menge' sala' nepapas ne.

^v 4:3 Tagna' 5:16

⁸ Mesukud ating taaw pasal et keselaan ye na diki ibilang et Begerar na isagka' dut kenye.”^w

⁹ Atin beng ketignaan tudyu dut sebarang taw't Judio na neketuli' lang, etawa tudyu gasi dut sebarang lein lang Judio na diki neketuli'? Pegsugiren kay pasal et pegandel i Abraham, ating pinantang et ketignaan dut kenye. ¹⁰ Kengyan itue neinabu? Mura be ya tinuli', etawa pegketbes? Mura pesi! Lein pegketbes et tinuli'. ¹¹ Angkansa neterima i Abraham tenda' et pegtutuli' bilang sembatung tenda' et ketignaan, sabab lang dut pegandel kwit ingga pe' ya tuli'. Ba' kwantin, si Abraham in samat ama' et ginsan neng mengengandel, segwa' ingga pe' tuli' in, supaya ibilang itueng ketignaan dut kedye. ¹² Megsepantun gasi, ya in ama' et menge' taw't Judio na neketuli', diki lang sabab dye in tinuli', erapun sabab dye in nengandel samat kityung keupu'upuang si Abraham mura ya tinulian.

Si Abraham Neterima Ating Tinange' pebiya' dut Pegandel

¹³ Pasal dut tinange' ki Abraham beke' dut kenyeng puranak, na dye memusaka' et sengkinleban et lungsud. Na neterima ye ating tinange' sabab lang et ketignaan et bua' et pengandel, segwa' diki sabab pegandel et Keseraan.

¹⁴ Na ba' sebarang megpengebiyagan dut Keseraan, atin ne memumusaka', indyari pegandel kaya guna beke' ating netange' kaya pulus. ¹⁵ Temed ba' kaya Keseraan, kaya gasi sala' dut Keseraan, na ating sala' ipebaya' et kutuk et Empu'.

¹⁶ Angkansa, ating tange' diminateng dut pegandel, supaya megmendyaring redyiki' beke' gasi sumampay dut puranak i Abraham. Diki lang dut sakup et Keseraan, segwa' gasi dut sebarang maya pegandel samat si Abraham. Si Abraham keupuan tyu ginsan mengengandel.

¹⁷ Samat nesurat ne,

“Binwat ku ikew et ama' et mekansang bangsa.”

Ya ama' tyu dut elepan et Empu' neng pegendelen ye. Ating Empu' na Ya megbegey et biyag dut patey beke' dut tahag ye negpendyari ginsan neng ginis. ¹⁸ Misan ne megmelulus ne et arap, segwa' si Abraham tatap pegandel ya, angka ya megmendyaring ama' et mekansang bangsa. Samat sinugid kenye et Empu' in, “Kumansang puranak mu seked laksa'laksa' ne.” ¹⁹ Diki luminumek kenyeng pengandel. Tinerima ye ne ya samat patey misan biyag, sabab ya megsesenggatus neng teun ne, beke' bantut itueng esawa ye neng si Sara. ²⁰ Diki ya negduwa-duwa dut netange' kenye et Empu' misan ga in, lebi yeng pinepangger kenyeng pegandel, sampay negbegey et pegdayew dut Empu'. ²¹ Puspus na kenyeng pegandel ating keksegan et Empu' na metuman kenyeng netange'. ²² Itue e sabab ye angka, kwan,

^w 4:7-8 Kanta 32:1-2

“Itueng pegandel pinantun na ketigna an dut kenye.”^x

²³Ating bebresan na, “Itueng pegandel pinantun dut kenye,” atin nesurat diki lang dut kenye lang, ²⁴ba' diki sampay gasi dut kityu na nantang et ketigna an et Empu', dut kityu na mengengandel dut kenye na nemiyag dut ki Jesus na kityung Begerar. ²⁵Binggey et Empu' si Jesus supaya peteyen supaya meugad kityung minge' keselaan beke' binyag peuli' supaya tyu megmetigna' dut pemiri' et Empu'.

Kesenangan beke' Keenapan dut Empu'

5 ¹Angkansa, maya ne tiban kesenangan tyu dut Empu' pebiya' kityung Begerar na si Jesus Kristo sabab pinendyaring metigna' tyu ne lagi dut pemiri' et Empu' pebiya't pengandel ki Jesus. ²Sampay gasi negbeyan tyu i Jesus et lawang dut redyiki' neng pegderetunan tyu sabab et pegandel. Angkansa enep tyu pasal et pegerapen tyu na mekebagi' et ketaasan et Empu'. ³Diki lang et atin lang, ba' diki enep tyu siminampay dut minge' pegsandal tyu, sabab nesewran tyu ne itue e mua' et kepengnaan. ⁴Ating pengna' mua' et penginunga't arat, beke' ating arat megbua' et arap. ⁵Diki tyu kelandu' et kityung pegarap, sabab binuakan et Empu' kityung pusu' et kenyeng pegmerga', pebiya' dut kenyeng Empung Nakem na binggey ye kityu.

⁶Birina' myu, ganang kaya basag tyu, natey si Kristo dut sugat ne timpu sabab et minge' meyaat neng taaw. ⁷Merahang ne taaw mekegbey et biyag ye dut sembatung keblan ye ya in metigna', misan ne maya mekedyari kebuwat et itue e alang-alang dut sembatung menunga neng taaw. ⁸Segwa' pinebiri' et Empu' kenyeng pegmerga' dut kityu, ganang kityu mekeselaan nega, dinaak ye si Kristo na natey sabab et kityu.^y

⁹Deulu' kityu pinendyaring metigna' dut pemiri' et Empu' sabab kityu tu' maya pulus teyeg et dugu' i Kristo, lebi neng mebawi' tyu banar dut kutuk et Empu' sabab kenyeng lahyung pebuwaten. ¹⁰Sabab ba' kwit ti', kebanta tyu nega et Empu'. Temed tiban nepegsulut tyu dut Empu' sabab dut kepeteyan et kenyeng Yegang. Na ba' sulut tyu tiban dut Empu', lebi neng mebawi' tyu sabab dut kenyeng biyag. ¹¹Diki lang et itue, temed megenep tyu dut Empu' sabab dut Begerar na si Jesus Kristo, sabab pasal kenye angkan tyu nekepegsulut dut Empu'.

Kemeteyan Teyeg ki Upu' Adan Beke' Biyag Teyeg ki Kristo (Tagna' 2-3; 1 Korinto 15:21-22)

¹²Atin keselaan siminled atu't sengkedunyaan pebiya' et ating unang taaw neng si upu' Adan tagna' ti', beke' ukuman et kemeteyan sabab et keselaan ye. Pasal et itueng ukuman et kemeteyan, atin limingkep dut ginsan neng taaw, sabab ginsan neng taaw nemuwat et sala'. ¹³Mura binggey ating Keseraan et Empu', keselaan nekesled ne et sengkedunyaan. Segwa' kaya peglista et

^x 4:22 Tagna' 15:6 ^y 5:8 Juan 3:16

Empu' menge' sala' sabab kayangga pe' binggey ki Moises ating Keseraan.

¹⁴Megdemikian, pemegbeg gasi kepeteyan dut teyeg timpu i upu' Adan seked dut penewnan i upu' Moises, misan dut taaw ne diki negkesala' samat pegsungsang i upu' Adan tagna' ti'. Na si upu' Adan unang supama et ya na megderateng.^z

¹⁵Segwa' ating simaya' binibit i Jesus diki lang samat pegsungsang in i upu' Adan. Ba' natey ating kineldaman sabab gasi et sala' et sembatung taaw, si upu' Adan, kwana' mene ating simaya' et Empu' beke' ating begey neng redyiki' et Empu' na diminateng pebiya' et sembatu negang taaw atin ne si Jesus Kristo, na neglebi-lebi kenunganan et Empu' dut kineldaman. ¹⁶Ating bebgey et Empu' liminein dut negmendyaring bua' et keselaan et sembatung taaw, sabab ating pegkekesala' et sembatu megibut gasi ukuman na megbibibit et peniksa'. Segwa' ating bebgey et Empu' mekepegbegey et pengampun misan ne mekansang keselaan. ¹⁷Sabab et pegkekesala' et sembatung taaw, pemegbeg ating kepeteyan dut ginsa't taw't sengkedunyaan. Sabab gasi et sembatung taaw, na kwana' mene lebing dekla' beliwanan et buwat et sembatung taaw na si Jesus Kristo. Sabab kenye, ginsan dye na tinerima et kelang redyiki' beke' bebgey neng ketignaan na teyeg et Empu', memegbeg dye dut kebiyagan dye pebiya' ating sembatu si Jesus Kristo.

¹⁸Angkansa ba' enukwan ating keselaan et sembatung taaw mekepegbegey et dusaan dut ginsan, megdemikian segwa' gasi ating pegmendyaring metigna' et sembatung taaw, atin nua' et keampun beke' nekegbey et biyag eset ginsa't taaw. ¹⁹Sabab ba' ating pegsungsang et sembatung taaw, mekeldam negmendyaring tegekeselaan. Sabab gasi et keendelan et sembatung taaw, mekeldam nepantun na metigna'.

²⁰Tihad ating penewnan de Adan seked ating penewnan i Kristo, binggey et Empu' ating Keseraan Ye supaya ipekansang menge' sala' et menge' taaw. Segwa' sasat megkekansang ne ating sala', mekekansang gasi pelan ating redyiki' et Empu' beke' kenyeng pegperuri kiminansang gasi. ²¹Angkansa ba' enungkwan kepenggewman et ating basag et keselaan pesurung dut kepeteyan, kwantin gasi kepenggewman et ating basag et redyiki' pesurung dut ketignaan et taaw surung dut biyag ne kaya seskeran sabab dut ki Jesus Kristo na Begerar tyu.

Kityu Samat Patey dut Keselaan, Segwa' Biyag set ki Kristo

6 ¹Enu tiban mebres tyu? Pesurungen tyu be kityung pegkekesala' supaya lumukub ating redyiki' et Empu'? ²Diki lang! Sabab pasal kityu, antangan tyu samat patey tyu ne pasal et keselaan. Angkansa, diki tyu ne mengebiyagan nega lahyun pegbuwaten et keselaan. ³Diki myu be nesewran na kityu ginsan nebewtismuan pekikisembatu ki Jesus

^z 5:12, 14 si Adan - Ating unang taaw ginuna et Empu' tagna' ti'. Legdangan ye dut keluluwakan et Eden, sampay esawa ye si Eba, keupuan neng libun et ginsa't taw't sengkedunyaan.

Kristo, sampay samat kityu pekikisembatu gasi dut kenyeng kepeteyan?
 4 Angkansa pasal dut bewtismu, antangan ye samat natey tyu ne beke' nibut ne limbeng dut ki Jesus, supaya megbiyag tyu peuli' gasi beke' pemimiyag dut bagung pemimiyagan. Na, pasal et ating pegbiyag peuli', atin samat ba' enukwan si Kristo binyag peuli' dut kaya seskeran na kinsegaan et Empu' Ama'.

5 Na, ba' antangan tyu na nekisembatu tyu dut kepeteyan i Kristo, tantu ne mekisembatu ya kityu dut kenyeng pegkebiyag peuli'. 6 Sewd tyu pasal et kwit neng pegketaaw tyu, na atin nibut ne dut pegkeransang kenye dut krus supaya ating bilug na mekeselaan diki ne kebekaya apang diki tyu ne meuripen et keyeatan. 7 Sabab sebarang natey ne nekekulpas ne dut basag et keselaan. 8 Na' tiban, ba' natey tyu ne nibut dut ki Kristo, mengandel tyu na megbiyag tyu gasi mibut dut kenye. 9 Sewd tyu negbiyag gasi peuli' ya sampay kaya pinda atin, sabab diki ne si Kristo matey misan ingyan. Kaya kepengdyarian ating kepeteyan dut kenye. 10 Dut patey ye, kasa lang ya natey sabab et keselaan et ginsa't taaw sabab et keselaan dye, segwa' ating biyag ye tiban petudyu ne dut Empu'. 11 Megdemikian gasi sepantun na kemyu in samat patey ne pasal et basag et keselaan, segwa' biyag dut Empu' sabab pekikipegsembatu kew ne dut ki Kristo Jesus.

12 Angkansa kasi' myu ne pesari' na megmilik ating keselaan dut dimyung bilug ne megsusurung na matey, supaya diki myu ne buwatan ating meyaat neng kenepsuan na itue e. 13 Kasi' myu ibgeya' dut keselaan misan embeng bagi' et dimyung bilug supaya usalen dut kereatan. Segwa' ibgeya' myu dut Empu' dimyung bilug sepantun binyag mawa' dut menge' patey, beke' igbey dut Empu' menge' bagi' et bilug myu supaya gemitan dut ketignaan. 14 Na katew, diki kew ne peuripen dut kenepsuan et keselaan, ganang kaya kew ne dut seled Keseraan, imbes kemyu tiban dut seled ne et redyiki'^a et Empu'.

Uripen et Ketignaan

15 E nukwan tiban? Ipesurung tyu be na memuwat et keselaan sabab dut seled tyu ne et redyiki' et Empu' beke' kaya ne dut seled et Keseraan? Endey lang! 16 Sewd myu ne ba' kemyu dut seled et peembe-embeng peguripenen, atin peguripenen myu tantung pegibuten myu banar. Sebarang megegaan kenepsu' et kereatan mebeliwanan ye kepeteyan, megdemikian sebarang megegaan kenungangan et napsu' mebeliwanan ye ketignaan eset pemiri' et Empu'. 17 Segwa' megsukur dut Empu', sabab misan ne negmendyaring uripen kew et keselaan, nemetuen pusu' myu na inibut ating ketimungan et menge' ketulduan na pinekpetan dut dimyu.

^a 6:14 *redyiki'* - tabang et Empu', kedyaganan et Empu'.

¹⁸Nekekulpas kew ne dut keselaan beke' negmendyari kew ne et uripen eset ketignaan et Empu'. ¹⁹Megberes ku't merugey lang na bebresen supaya metikas myu meretian. Na ba' enungkwan binggey myu ating bilug myu dut meraki beke' dut keyeatan pesengdan neng pesengdan. Megdemikian tiban subali' gasi ibgeya' myu dimyung bilug memuwat et ketignaan beke' mengebiyagan sukup dut keparuan et Empu'.

²⁰Kwit ti' kemyu uripen et keselaan, ingga pe' sakup et ketignaan. ²¹Enu nepulus myu kwit ti' neng keradya myu? Diki be menge' ginis neng ipegleew myu tiban? Atin neng ginis kesusungduan ye dut kepeteyan. ²²Segwa' tiban kemyu kulpas ne dut keselaan, subli ye kemyu uripen ne et Empu'. Angkan kepulus et ketignaan na kesusungduan ye biyag ne kaya seskeran. ²³Sabab kebeyaran et keselaan kepeteyan, segwa' ating bebgey et Empu' biyag ne kaya seskeran dut pekikisembatu ki Kristo Jesus na Begerar tyu.

Inantang Teyeg dut Pegesawa

7 ¹Menge' ketipusdan set Kristo, diki myu be nesewran, sabab pasal et pegbersen ku tu' sebarang nekesewd et Keseraan. Ating Keseraan maya bisa dut taaw sasat lang ya pebibiyag nega. ²Supama: kuyun dut keseraan, ating libun pesisiget dut esawa sasat ya biyag nega. Na ba' patey na ating esawa, ating libun kulpas ne dut sara' et pegeesawa. ³Ba' mengesawa ya dut iba sasat biyag kenyeng esawa, negkesala' ne ya et pekibeis. Segwa' ba' patey ne kenyeng esawa, kulpas ne ya dut penggewman et Keseraan beke' diki ne megkesala' et beis-beis misan mengesawa nega et iba. ⁴Angkansa menge' ketipusdan, kemyu samat natey ne lagi pasal dut penggewman et Keseraan ganang nekisembatu dut kepeteyan i Kristo. Neinabu itue supaya kemyu megmendyaring inembuan ne i Kristo. Na Ya negbiyag peuli' mawa' dut kepeteyan, supaya gasi kemyu mekebuwat et menungang buwat sasat kityu megtetanam dut Empu'. ⁵Kwit uripen tyu nega et arat petetaaw na asal taaw pesi, ating meraat na pengrasa et mekeuned pinebti' et Keseraan angkan itue negtahag kityu na memuwat et ginis ne mua' et kepeteyan. ⁶Segwa' tiban, sabab et patey tyu dut keselaan neng penguripen, kityu in diki ne dut seled kepetan et Keseraan. Angkan nekesuku' tyu ne set bagung arat et Empung Nakem, diki ne dut lelagi neng arat neng nesurat.

Pekikiatu dut Keselaan

⁷Enu tiban mebres tyu? Atin beng Keseraan keselaan? Diki lang! Segwa' diki ku teyen nesewran ating keselaan ba' diki sabab et Keseraan. Diki ku teyen nesewran pasal ating pegnepsua', ba' diki sinugid et Keseraan na, "Kas pegnepsua'." ⁸Segwa' dinelingkat et keselaan ating timpu na binggey et Keseraan supaya meluwak dut seled ku pasal et ginis neng pegnepsuan

et meraat. Sabab ba' kaya Keseraan, patey ating keselaan. ⁹Nekeuna ti', negbiyag ku na kaya Keseraan. Segwa' ganang diminateng sara', negbiyag ating keselaan. Indyari, aku ne gasi itue natey. ¹⁰Nebiri' ku ne ating sara' na mepegbegey teyen et biyag, mekegbey ne tiban et ukuman et kepeteyan. ¹¹Segwa', dinelingkat et keselaan ating timpu na nebgey et Keseraan supaya aku merundingan, beke' sabab et ating Keseraan melusu aku dut kepeteyan. ¹²Angkansa, ating Keseraan teyeg et Empu' banar, beke' ating ketehagan lulus metigna' gasi, sugat, beke' menunga.

¹³Ingin bersen taku' be atin na menungang ginis na negey daken et ukuman et kepeteyan? Diki lang! Supaya lang mekilala ating keselaan na atin keselaan. Nekegbey kerasanen itue et kepeteyan ku sabab et kenunganan, supaya itueng ketehagan mepesebenaran ba' enukwan keyaat ating keselaan.

Ating Keyeatan set Pusu' et Taaw

¹⁴Nesewran tyu na teyeg et Empu' ating Keseraan, segwa' aku taaw lang neng uripen ne pinegelen dut keselaan. ¹⁵Diki ku meretian daken neng pegbuwatan. Sabab ba' enu ingin ku buwatan, kaya mekebuwat ku. Imbes, ba' enu pegmendan ku atin key mekebuwat ku. ¹⁶Na, ba' pegbuwatan ku sebarang kaya gaay ku buwatan, nesulitan ku na menunga ating Keseraan. ¹⁷Ba' kwantin, diki ne aku ating megpemuwat et itue, temed ating keselaan na meglelegdeng set diri' ku.

¹⁸Sewd ku ne kaya misan enung kenunganan ne meglelegdeng eset daken, kwantin dut mekeselaan neng pegketaaw ku. Misan ne maya eset daken ating pegaay memuwat et menunga, segwa' diki ku mekebuwat. ¹⁹Sabab ating pegbuwatan ku, diki lang ati't menunga na gaay ku buwatan in. Daran ku ne pegbuwatan ating meraat na pegmendan ku ne buwatan teyen. ²⁰Tiban, ba' pegbuwatan ku ati't mendi' ku buwatan in, diki ne aku ating megpemuwat, temed ating keselaan na eset diri' ku.

²¹Angkan ku nesewran itueng arat megeddam ne, ba' gaay ku memuwat et menunga, mereraat ne nakem megtuy pengurew daken. ²²Daken neng sedseled pegenep pasal dut arat et Empu'. ²³Segwa' nebiri' ku ne maya itueng arat pegendelan seled et menge' bagi' et daken neng bilug. Itueng arat megatu dut ibang arat gaay ibuten et pikiran ku. Beke' nenguripen daken dut itueng arat neng keselaan na' megkeradya seled et bilug ku. ²⁴Keingasi'ingasi' neng daken neng kebtangan. Sinu memawi' daken neng bilug na mebibit dut kepeteyan? ²⁵Senung dekla' et dakeng pegpeselamat dut Empu' sabab pebiya' et kityung Empung si Jesus Kristo, aku lagi ne nelekat!

Beke' kemyu lengku kereti' ba' enu meinabu daken, sabab pegendelen ku dut Keseraan et Empu' seled pikiren ku, segwa' seled et bilug ku pegendelen ku dut ating arat et keselaan.

Pemimiyag duun et Empung Nakem

8 ¹Angkansa, diki ne meukuman et Empu' sebarang pekikisembatu ne dut ki Jesus Kristo. ²Angkan sabab, pinekulpas ne aku i Jesus Kristo mawa' dut arat et keselaan neng megegbey et kepeteyan. Pebiya' et arat et Empung Nakem neng megegbey et biyag. ³Netuman et Empu' atin ne diki netuman et menge' taw't دنیا' pebiya' keendelan dye et Keseraan. Punsabab et itue kelumekan et lulus neng pegketaaw. Empu' netuman ba' enu keilangan pebiya' kenyeng Yegang neng dinaak ye atu't دنیا'. Ating dagbes et kenyeng Yegang sali'sali' et taaw neng mekeselaan, supaya megmendyaring simaya' pasal dut keselaan neng binwat et ibang taaw. Nebuwat et Empu' atin supaya dusaen ginsa't sala' binwat et ginsa't taaw mekeselaan.^b ⁴Binwat et Empu' itue supaya et ating ketignaan na pegtewen et Keseraan metubagan dut kityu na pemimiyag kuyun dut Nakem et Empu', na diki kuyun dut lulus na' pegketaaw na' lulus neng mekeselaan.

⁵Sebarang pemimiyag kuyun dut lulus neng pegketaaw, meglelteg dye kedyeng pikiran dut meraat neng kenepsuan. Segwa' ating pikiran et menge' pemimiyag kuyun dut Empung Nakem, atin meglelteg et pikiran dye sebarang kegeayan et Empu'. ⁶Ating pikiran et mekeselaan, ating pesurung dut kepeteyan. Segwa' ating pikiran na pepesakup dut Empung Nakem, atin pesurung dut biyag beke' kesenangan dut Empu'. ⁷Angkansa, ating pikiran lulus na mekeselaan, atin sagka' dut Empu'. Beke' atin mendi' pesakup dut Keseraan et Empu', beke' asal diki ya keibuten atin. ⁸Sebarang pebibiyag sabab dut kenepsuan et uned meguned, atin kaya menunga dut Empu'.

⁹Segwa' ba' meglelegdeng set dimyu Nakem et Empu', diki kew ne pebibiyag kuyun dut lulus neng uned meguned, temed pebibiyag dun net Nakem. Beke' ba' sebarang kaya set kenye Nakem i Jesus, ya kaya gasi pekikisembatu ki Kristo Jesus. ¹⁰Segwa' ba' esen net dimyu si Kristo, misan ne ating bilug myu patey sabab et keselaan, temed kemyung kurudua biyag nega sabab negmendyaring ne kemyu metigna' dut Empu'. ¹¹Beke' ba' ating Nakem et Empu' na nemiyag peuli' ki Jesus in megsesaleb eset bilug myu, ya in nemiyag peuli' ki Kristo, atin ne gasi memiyag peuli' dut bilug myung mawa' kepeteyan sabab dut kenyeng Nakem na meglelegdeng set dimyu.

¹²Angkansa, menge' mengengandel, maya keilangan tyu, atin pebibiyag tyu, diki dut lulus na' pegketaaw temed kuyun dut arat et Empung Nakem. ¹³Sabab ba' biyag myu megiiabut dut lulus neng pegketaaw, matey kew. Segwa' ba' peteyen myu puun et sebarang meyeya'at na' buwat et uned pebiya' et Empung Nakem, megbiyag kew.

^b 8:3 *simaya' pasal et keselaan* - birinen gasi dut Juan 3:16.

¹⁴Sabab sebarang megiiibut et Nakem et Empu', atin menge' keyegangan et Empu'.^c ¹⁵Sabab itueng Empung Nakem neng tinerima myu, ya in diki lang ating Nakem na megpeuripen dimyu peuli' et takut, segwa' ya in ating Nakem et pekipegyegang, angka sabab et atin meketingkag tyu dut Empu', kwan, "Ama!! Ama' ku!" ¹⁶Itueng Nakem tantu negpesebanar dut Nakem tyu na kityu keyegangan et Empu'. ¹⁷Na ba' kwantin kityu menge' keyegangan et Empu', indyari kityu gasi menge' mememusaka' et kenunganan tektaken et Empu' dut taaw ye, beke' mememusaka' na iba-iba i Kristo. Asal, ba' kwantin mekisandal tyu gasi dut ketiksaan i Jesus, indyari mekebagi' tyu gasi et kebentugan ye dut langit.

Ketaasan dut Leyd ne

¹⁸Endelen ku ne banar ating pegsesandal tyu dut penewnan na' atue, kaya senu ba' ipatus dut ketaasan na mepebunayag dut kityu. ¹⁹Ginsan pinendyari^d megenep net tagey pasal dut keyegangan et Empu' na mebunayag ne. ²⁰Nekelandu' ating pinendyari dut kaya kegunaan, diki dut keinginan et diri', ba' diki dut kegeayan et Empu' na sumakup atue. Temed maya nega pegeerapen dut paru et Empu'. ²¹Ating pegeerapen set pinendyari na mekepekulpas dut keburukan neng menguripen kenye, beke' mememaya' ne pedingan dut ketaasan neng keyegangan et Empu'. ²²Sumampay tiban sewd tyu ne megderahay ginsa't pinendyari teyeg tagna' samat libun neng mengganak. ²³Diki lang et pinendyari lang in, misan kityu neng menge' unang meketerima et bebgey et Empung Nakem, megderahay gasi sasat pegeenapan tyu ne't tagey pasal et pegkukupkup kityu bilang menge' yegang ye beke' pasal et ating peglekat et bilug apang pemimiyag banar. ²⁴Pasal itueng pegarap tyu na' maya dut Paru et Empu', angka kityu nebawi'. Sabab diki ne mesugid ne arap nega, ba' nebiri' ne ating pegeerapen. Senu nega megarap dut sembatung ginis na dut kenye ne? ²⁵Segwa' ba' pegerapen tyu sembatung ginis na kayangga set kityu, pegtetegeyen tyu neng pegandel na mesandal.

²⁶Megdemikian gasi, pegtebangan tyu et Empung Nakem dut kelumekan tyu. Diki tyu mesewran megpenelang et sugat, segwa' ating Empung Nakem pegpenelang et kenyeng beres neng merarem retian, sebarang bebresan na diki tyu mesimbahat. ²⁷Beke' Empu' ne mekesiyek dut seled menge' pusu' tyu, atin gasi megsesewd et pikiran et Empung Nakem, sabab ating Nakem nepetetnga' dut menge' mengengandel kuyun dut keinginan et Empu'.

²⁸Beke' sewd tyu et ginsa't keginisan ne ating Empu' pemuwat et ikenunga et sebarang megingin kenye, ati't sebarang tiningkag lang pasal dut kenyeng kepurisan. ²⁹Sabab penegnaan nega sewd et Empu' ba'

^c 8:14 *menge' keyegangan et Empu'* - betsaen 1 Juan 5. ^d 8:19 *pinendyari* - etawa ginuna et Empu', betsaen Tagna' 1-2.

sinu-sinu sebarang mengandel kenye, beke' itue e pinantun ye ne kenyeng Yegang na si Jesus, supaya na si Jesus megmendyaring unang yegang et kineldaman neng mengengandel na memegtipused. ³⁰Sebarang pinantun et Empu', dye in pinetingkag Ye, dye in pinetigna' Ye gasi. Na, sebarang pinetigna' Ye, dye in pineribuwat Ye dut abi't Empu'.

Pegmerga' et Empu' ki Jesus Kristo

³¹Enu tiban mesugid tyu pasal et itue e? Ba' ating Empu' kekampi tyu, sinu keatu kityu? ³²Empu' ne na diki nengimut et kenyeng Yegang, segwa' lulus ne sinimaya' et Empu' Yegang ye pasal et ginsa't tyu. Na, diki be Empu' lulus mebgey gasi kityu ginsa't keginisan? ³³Sinu nega megsumbung atu dut menge' pinili' et Empu'? Sementara' Ya ne ating negpetigna' dye ne! ³⁴Sinu mengukum kityu? Kaya misan sembatu, sabab si Jesus pepetnga' sabab kityu duun et tampa' kewanan et Empu'. Na si Jesus in neng natey pasal kityu beke' negbiyag peuli'. ³⁵Sinu keparak kityu dut pegmerga' i Kristo? Ating kesusaan? Peniksa' be? Keembutan be? Pengurap be? Pengmiskin be? Ketekutan be? Etawa keterman be? ³⁶Samat nesurat, kwan,

“Alang-alang lang dimu, megsingapun na tektekut kay matey, bilang patus kay samat menge' bibili neng susumbelien.”^e

³⁷Angkansa, kaya misan sinu keparak kityu! Sabab eset ginsa't itue e merugey tyung mepengindeagan sabab dut ki Jesus. Na ya neng pegmerga' banar kityu. ³⁸Na, banar nengandel ku ne na diki mekepeparak kityu dut pegmerga' et Empu', misan biyag etawa kepeteyan, ating menge' dereakan et Empu' etawa menge' diwata i Seytan, sibantu' neinabu etawa surungen meinabu, etawa misan enu negang kepengdyarian. ³⁹Misan menge' ginis dut Langit etawa Narka', etawa misan enu negang ginis neng pinendyari, ginsan in diki mekepeparak kityu dut pegmerga' et Empu' dut ki Kristo Jesus neng Begerar tyu.

Ating Kepengdyarian neng Peggili' et Empu'

9 ¹Maya ating pegsugiren ku in beke' pegsesewren i Kristo na keberbenaran. Na diki aku pengembut, beke' sewd gasi et Empung Nakem na maya kesenangan eset daken neng penedseled. ²Kela' kerupukan ku beke' raas et pusu' ku, sabab et kekempungan ku, na menge' keuned beke' kerugu' ku. ³Sabab ba' mekedyari, aku sumpaen sampay meparak ki Kristo, alang-alang lang dut menge' ketipusdan ku beke' menge' kekempungan ku, ating menge' Israelita^f. ⁴Dye na inampun et Empu' bilang kenyeng yegang. Dut kedye pinebiri' lebing ketaasan

^e 8:36 Kanta 44:22 ^f 9:3 *Israelita* - Ibang ngaran et menge' taw't Judio.

et Empu'. Dut kedye gasi binggey ating menge' pinegmeupakatan beke' ating Keseraan. Dut kedye gasi binggey ating sugat na' pegempu' beke' ating menge' tange'. ⁵Dut kedye mawa' et menge' keupu'upuan na pegbetengan et Patriyarka, megdemikian gasi ating tutusan na' minewanan i Kristo. Ating ketaas-tasang Empu' na pegbentugen et kaya seskeran! Mepatut ne.

⁶Diki lang tineglandu' ating bebresen et Empu', sabab diki ginsan lulus na pengkatan et Israel^g in menge' Israelita banar. ⁷Etawa sabab et pengkatan dye ne i Abraham lein lang ginsan dye in yegang ne i Abraham. Diki lang sabab sinugid dut Kesuratan et Empu', kwan,

“Sebarang mawa' lang ki Isaak in, atin key mebilang na menge' yegang mu.”^h

⁸Ibang retian, Diki lang ginsan ne yegang i Abraham in atin ne yegang et Empu', temed sebarang pinegyegang lang na' kuyun dut tange', atin key kilelanan na menge' tantung yegang i Abraham. ⁹Sabab kwantin ating tange' ki Abraham, kwan,

“Peuli' et Empu' dut sugat na timpu samat kwantin negang timpu na si Sara megyegang et lelaki.”ⁱ

¹⁰Diki lang et atin. Temed, sebarang yegang i Rebeka, sesembatu lang ama' dye, ating keupu'upuan tyu tagna' neng si Isaak. ¹¹⁻¹²Segwa', sinugid et Empu' misan mura ating kamar pinegyegang i Rebeka, etawa mura dye mekebuwat et menunga etawa meyaat, supaya megtiyag pegperuen pasal pegpili' et Empu' asal ne lagi, sinugid ne lagi et Empu' ki Rebeka, kwan ye, “Ating keukanan, atin sumuku' dut kerinan?”^j Na banar ating pegpili' et Empu' lein lang pasal eset keradya et taaw, temed pasal lang et Empu' na meningkag kedye. ¹³Samat nesurat gasi, kwan,

“Iningin ku si Jakob, segwa' keinisgan ku si Esau.”

¹⁴Enu tiban mebres tyu? Diki be metigna' ukuman et Empu'? Metigna' selus ukuman ye! ¹⁵Sabab sinugid et Empu' ki Moises tagna', kwan ye,

“Keingesian ku sebarang gay ku ingesian, beke' keseyangan ku sebarang geayen ku seyanan.”^k

¹⁶Angkansa diki lang sabab keinginan etawa pegtuyu' et taaw, temed pasal et ingasi' et Empu'. ¹⁷Sabab inantang dut Kesuratan et Empu' na sinugid et Empu' dut ki Paraon, Surutan et Egipto, kwan ye,

“Binwat ku ikew et Surutan supaya sabab mu mebunayag daken neng kepengdyarian beke' mepebunayag daken neng ingaran dut sengkelingkepa't lungsud.”^l

¹⁸Angkan iningesinan et Empu' sebarang gay yeng ingesian, beke' pepeknal ye sebarang gaay yeng peknalan.

^g 9:6 *Israel* - Ibang ngaran et bangsa et menge' taw't Judio. ^h 9:7 Tagna' 21:1

ⁱ 9:9 Tagna' 18:10 ^j 9:11-12 Tagna' 25:23 ^k 9:15 Exodo 33:19 ^l 9:17 Exodo 9:16

Kutuk beke' Ingasi et Empu'

¹⁹Maya merali' sembatu dimyu na megsugid daken, “Manu pegsusunen kityu et Empu'? Sinu taku' mekelaang dut kegeayan ye?” ²⁰Segwa' sinu ke na menglaang dut Empu'? Ating pinendyari be mekepegsugid dut negpendyari kenye na, kwan ye, “Manu mu binwatan aku et kwantin?”^m ²¹Diki be ating mememuwat et kuren maya pengdyarian supaya memuwat et mekeldam neng kuren tihad dut seng dekuten, sengmenu apang usalen dut pili' neng pegpenyapan, iba in dut daran neng pegusalan?

²²Ating Empu', ganang maya kepengdeyan supaya ipebiri' ye kenyeng kutuk beke' ipesewd kenyeng basag, samat pelan lulus na pegsendalan ye sebarang menge' taaw na meteup ne teyen na dusaen beke' tepuen.

²³Angkan binwat ye itue supaya ipebiri' ye na kaya kekurangan pasal kenyeng kelang ketaasan dut menge' taaw neng keingesian ye, na asal pinenyapan ye kwit ti' supaya megdingan dye meterima dut ketaasan et Empu'. ²⁴Kityu, na kenye gasing tiningkag, diki lang dut menge' taw't Judio lang, segwa' sampay gasi dut menge' ginsa't taw't lein Judio.

²⁵Samat sinugid et Empu' dut buuk i Oseas, kwan ye,

“Ating menge' taaw lein lang daken, pegbetnganan ku 'taaw ku,' beke' ating menge' taaw na ingga pe' pegmerganen, pegbetnganan ku 'pegmerganen ku' ”.ⁿ

²⁶Beke', kwan ye,

“Peinebuen ku dut atin negang lelegdangan neng sinugiran kedye na, 'Kemyu lein lang daken neng menge' taaw'. Dye in pegbetnganan na menge' 'Keyegangan et Empu' na biyag.' ”^o

²⁷Tagna' ti' ipinebunayag gasi i Isaias pasal et menge' Israelita, kwan ye, “Misan kumeldam manggid-anggid samat keldame't erit et dagat, isek-isek mene netitinda kedye in mekebawi'.^p ²⁸Sabab mesigpit beke' metikas pengukum et Begerar dut sengkelingkepa't dunya'.”

²⁹Megdemikian samat sinugid i Isaias in, kwan ye,

“Ba' ating Begerar neng mekepengdyarian et ginsan usa-usa diki netinda et kityung turubuanan, kityu negmendyaring samat lungsud et Sodoma beke' samat lungsud et Gomora na bininasa et Empu'.”^q

Si Jesus Ating Batu neng Kesinimbekuran dut Israel

³⁰Enu tiban mesugid tyu? Ati't menge' taaw lein Judio na diki gayen et ketignaan, segwa' dye in neketerima et ketignaan dut Empu' sabab

^m 9:20 Isaias 29:16; 45:9 ⁿ 9:25 Oseas 2:23 ^o 9:26 Oseas 1:10

^p 9:27-28: Isaias 10:22-23 ^q 9:29 Isaias 1:9

et pengandel? ³¹Segwa' ating munge' taw't Judio gayen negmendyaring metigna' sabab dut keendelen et munge' sara', diki dye keterima et ating ketignaan dut Empu'?

³²Manu? Sabab gayen dye ne dye megmendyaring metigna' sabab dut buwat, diki sabab dut pengandel. Antangan dye samat taaw neng nesimbakud dut batu neng kesisimbekuran. ³³Samat nesurat dut Kesuratan et Empu', kwa't Empu',

“Nengdatun ku dut lungsud et Sion' maya batu na' kesisimbekuran, kelang batu na' mekepeugba' kedye, segwa' ba' sinu-sinu mengandel kenye diki lang meglelew.”

Mebawi' Itueng munge' Taw't Israelita

10 ¹Menge' ketipusdan neng mengengandel, keberbenaran kegeayan ku beke' pegpenelang ku dut Empu' na mebawi' itueng munge' Israelita. ²Asal aku ne mekepebnar na mepituk dye pasal ki Empu', segwa' kepuunan dye, diki teyeg et sugat neng kesesewran. ³Gaay dye nepetiyeg et diri' dyeng arat. Binwat dye itue sabab ingga pe' neretian dye ating paru pasal et ketignaan mawa' dut Empu'. Angkansa, mendi' dye pesakup dut paru et ketignaan et Empu'. ⁴Si Kristo ating kesusungduan et Keseraan et Empu' tagna' ti, angka supaya mantang ne et metigna' sebarang mengengandel kenye.

⁵Pasal et megmendyaring metigna' kuyun dut keendelen et Keseraan et Empu', kwantin pengatur i Moises, kwan ye, “Ating taaw metbes et itueng ginis, biyag ye banar dut Empu'.”^s ⁶Kwantin gasi ketignaan et pasal dut pengandel, kwan,

“Kasi' pegsugira' eset dimyung diri', ‘Sinu keribuwat dut Langit?’ ”

Ingin bersen supaya ipeineug si Kristo apang mebawi' kityu. ⁷“Etawa, ‘Sinu keineug dut kerereman?’ ” Ingin bersen supaya biyagen si Jesus Kristo teyeg et kepeteyan apang mebawi' kityu. ⁸Segwa' enu pegsugiren i Moises? Kwan ye,

“Ating beres et Empu' mekabi' ne set dimu, daran esen ne't munung mu beke' eset atey mu.”^t

Itue ati't bebresen pasal pengandel neng pepebunayag kay.

⁹Ba' ipesebanar mu ne, kwan, “Si Jesus, atin Begerar ku” beke' mengandel ke dut atey mu na ya binyag et Empu' teyeg et kepeteyan, mebawi' ke. ¹⁰Sabab pengandel ke pebiya' dut pusu' angka pinepantun ke et metigna' dut pemiri' et Empu', beke' pepebnar ke gasi na si Jesus atin Begerar mu pebiya' dut baba' mu angka nebawi' ke. ¹¹Kwantin pegsugiren dut Kesuratan et Empu', kwan,

^r 9:33 Sion - ibang ngaran et bangsa't Israel, beke' et Jerusalem, ating kabisera neng lungsud et Israel. Isaias 8:14; 28:16. ^s 10:5 Lebitiko 18:5

^t 10:6-8 Deuteronomio 30:12-14

“Sebarang mengandel kenye diki lang meglelew.”^u

¹²Kaya pinegbidaan ating taw't Judio beke' ating taw't lein Judio. Sembebatu ga Begerar et ginsan neng megebgey et neglebi-lebi na' ingasi' dut ginsa't megtingkag kenye. ¹³Samat nesurat, kwan,

“Sebarang megtingkag dut ngaran et Begerar, atin mebawi!”

¹⁴E nukwan dye tingkagan ating diki dye pegendelan? E nukwan dye endelen ba' diki dye mekekingeg? Beke' enukwan dye kumingeg ba' kaya menunuldu' megpeabar kedye? ¹⁵Beke' enukwan dye kepepeabar ba' diki dye dinaak? Samat nesurat, “Enung pegkenunga-nunga siyekan ating megderateng et menge' dinaak neng pemibit et Menungang Abar!”

¹⁶Segwa' diki ginsa't taw't Israel tumerima et Menungang Abar. Kwan i Isaias, “Begerar, sinu taku' mengandel et damen neng pegabar?”

¹⁷Angkan pesi ating pengandel mawa' dut pekikingeg et pegabar beke' ating pegabar neng pekekingeg pasal et bebresen i Kristo.

¹⁸Segwa' ingkut ku, diki ne menge' taw't Israel taku' nekekingeg? Nekekingeg dye pesi! Samat nesurat ne dut Kesuratan et Empu', kwan,

“Pasal luluwaan de Isaias neng menge' tarus, napet ginsa't pidyuru' et dunya', beke' ating menge' bebresen dye limingkep eset sengkelingkepa't dunya'.”^w

¹⁹Ingkut ku gasi peuli', diki taku' nekereti' ating menge' taw't Israel? Una-una nega sinugid et Empu' ne pebiya' i Moises, kwan,

“Ipeimbeng ku kemyu sabab dut menge' taaw neng diki gasi binangsa.

Peisegen ku kemyu sabab dut sembatung bangsa neng kaya pengreti'.”^x

²⁰Negberes gasi Empu' pebiya' i Isaias et kaya lang takut-takut, kwan,

“Nebiyanan aku et sebarang kaya pengebiya' daken, negpesewd ku dut sebarang kaya pengingkut supaya mengreti' pasal daken.”

²¹Pasal et bangsa et Israel, kwantin gasi sinugid et Empu' pebiya' i Isaias tagna' ti', kwan,

“Ningsingapun kintang ku daken neng keremut supaya menabang dut sembatung mektul ulu beke' mesmal neng bangsa.”^y

Pasal et Netinda neng menge' Mengengandel dut Israel

11 ¹Angkansa itue ingkut ku, sinempeg taku' et Empu' kenyeng taaw? Diki lang! Megdemikian aku Israelita gasi mawa' dut pengkatan i Abraham. Aku na kebaya' dut tutusan i Benjamin. ²Diki lang sinempeg et Empu' kenyeng taaw, asal nekeuna ne lagi kilala ye ne. Diki myu be nesewran ating nesugid dut Kesuratan pasal et sumbung

^u 10:11 Isaias 28:16 ^v 10:16 Isaias 53:1 ^w 10:18 Kanta 19:4

^x 10:19 Deuteronomio 32:21 ^y 10:20-21 Isaias 65:1-2

i Elias dut Empu' atu' dut Israel? Kwantin penumbung ye, kwan ye,
 3 “Begerar, pinatey dye dimung menge' tarus beke' binungkar dye dimung
 menge' ranggar, aku mene netinda, beke' gay dye nega aku peteyen.”^z
 4 Temed enu sinambag et Empu'? Kwan ye, “Netinda ku nega daken et
 pitung ribu neng kelelekian na kaya megselukud ki Baal, ating meyaat
 na empu'empuan!”^a 5 Angkansa tiban maya nega netitinda neng menge'
 mengengandel sabab et kelang ingasi' et Empu'. 6 Na pinili' dye sabab et
 kelang ingasi' et Empu', segwa' diki sabab et menge' buwat dye. Temed
 ba' sabab dut menge' buwat, diki ne itue mesugid et kelang ingasi' et
 Empu'.

7 Enu tiban? Kegaay geayan banar mekpetan et menge' taw't Israel
 ketignaan dut Empu', segwa' atin kaya ginsan dye neisi' sabab mekansang
 kedye negpeknel et ulu. Segwa' nekpetan et sebarang dut menge' taw't
 Israel neng menge' pinili' ating ketignaan dut Empu'. 8 Nesurat dut
 Kesuratan et Empu' pasal kedye neng nengmendi' beke' kaya nengisi'
 itue, kwan,

“Empu' inisi' kedye et nakem neng meutek, indyari binggey kedye
 menge' mata neng diki meketuun, beke' telinga neng diki
 mekekingeg sampay seked et itueng penewnan.”^b

9 Beke' tagna' ti' sinugid gasi i Surutan Dabid, kwan ye,

“Ating menge' pegkenkaan dye, teyen megmendyaring litag beke'
 bilagung, na sembatung kesisimbekuran beke' peniksa' ne kedye.

10 Kumabu teyen kedye peninyekan supaya diki dye mekebiri', beke'
 teyen mesekuyung dye et keliyutan sasat dye pebibiyag.”^c

Isinugpun na' menge' Taw't Lein Judio eset Kepuwasan dut Empu'

11 Ingkut ku gasi, pasal be et pegkesimbakud et bangsa't Israel beke'
 kedye kesugbakan, atin lahyun et Empu' dye ne dut kedye ginsa't
 binasa? Diki lang! Sabab et pegsungsang dye diminateng ating kepuwasan
 dut menge' taw't lein Judio, sabab mebiri' tyu na keparuan et Empu' supaya
 mimbeng et ating menge' taw't Israelita. 12 Tiban ba' pasal et kedye
 pegsungsang, negmendyaring kegunaan et ginsa't taw't sengkedunyaan,
 beke' kedye pegkerabu' nekenunga dut menge' taaw lein Judio. Lebi neng
 sukud ba' ginsan menge' taw't Judio, megerut tyu dut Empu'.

13 Menge' taaw lein Judio, itue gasi sugiren ku dimyu. Sabab et aku
 apostol^d gasi, ingin bersen mengengabar dut menge' taw't lein Judio.
 Temed, lebi pegeesen ku pasal daken neng nesukuan. 14 Sabab arap ku na
 mepeimbeng ku daken neng kebangsa, supaya mebawi' misan senu-senu

^z 11:3 1 Surutan 19:10, 14 ^a 11:4 1 Surutan 19:18 ^b 11:8 Deuteronomio 29:4;
 Isaias 29:10 ^c 11:9-10 Kanta 69:22-23 ^d 11:13 apostol - ingin bersen “mengengabar” et
 Empu'. Betsaen surat-sanad dut Roma 1:1.

mene kedye sabab et nesukuan ku. ¹⁵Ba' pasal dut pegsempeg kedye in, negmendyaring dalam supaya megsulut Empu' beke' ginsa't taaw. Pasal pegterima gasi peuli' kedye in, megsepantun ne't pegbegey et biyag dut menge' patey. ¹⁶Ba' pasek metigna' ating unang bengbang mawa' dut sinempuran na' binekbek, atin sinimaya' dut Empu', megdemikian gasi ginsa't sinempuran. Ba' pasek metigna' gamut atin gasi sinimaya' dut Empu', megdemikian gasi ginsa't menge' sanga.

Menge' Taw't Judio Antangan Dye Samat Puu't Olibo

¹⁷Ba' pinutek senu-senung tantung sanga et olibo^e beke' ikew na sanga et olibo talun isinugpun eset puun supaya kesepsep gasi't tipas mawa' dut gamut ye. ¹⁸Na kas megpeabbu dut menge' Judio neng samat pinutek na sanga. Pikira' mena diki ikew megbibibit dut menge' gamut, imbes gamut megbibibit dimu.

¹⁹Mekedyaring sugiren mu, “Pinutek ibang sanga supaya aku mesugpun.” ²⁰Banar atin! Segwa' pinutek dye, sabab diki dye pengandel dut Empu'. Angkan sinugpun ke sabab et dimung pengandel dut Empu'. Angkansa kas ke megmetaas, segwa' tumakut ke. ²¹Sabab ba' diki pegtimuruen et Empu' menge' taw't Judio, antangan dye samat tantung menge' sanga, lebi ne ikew subali' inunganen panew mu. ²²Pikir-pikira' pasal kenunganan beke' kutuk et Empu'. Ya mengutuk dut menge' kaya pemengandel, segwa' mekenunga dimu ba' tumeteg kew dut kenyeng kenunganan. Na, ba' diki kew tumeteg puteken kew nega gasi. ²³Isugpun peuli' itueng menge' Israelita et Empu', ba' diki dye megpeknel, na ba' dye mengandel ga na sabab maya gees et Empu' na dye mesugpun peuli'. ²⁴Ba' kemyu neng menge' sanga et olibo talun neisugpun dut tantung olibo, misan ne sagka' dut sara' et menge' kayu, kwana' mene merugey ating tantung menge' sanga dut puun ye antangan samat ginsa't Israel meisugpun peuli' dut puun dye.

Ingasi' et Empu' dut Ginsa't Taaw

²⁵Menge' mengengandel, maya kebnanan na diki mesewran tyu selyu lang Empu' pebunayag kityu. Mendi' ku ne na meawam kemyu et itueng kebnanan, supaya diki kew megmetaas. Itue pasal et keknelan et menge' Judio, sementara' lang itue, diki sengpenewnan, seked medyukupan keldamen et menge' taaw na lein lang Judio mepekabi' dut Empu'. ²⁶Angkansa sengkelingkepa't Israel mebawi' nega, samat dut nesurat in, kwan,

“Ating Mememawi' mewanan ye dut lungsud et Sion. Ugaren ye ating kereatan et pengkatan i Jakob.

^e 11:17 *olibo* - Puun na kayu, maya bua' samat lumbuy. Antangan et “puun et olibo” bangsa et Israel beke' menge' taw't Judio.

27 Itue e penange! ku kedye pasal eset pegugad ku et kedyeng keselaan.”^f

28 Ba! sudsugiren pasal eset peglatap et Menungang Abar, atin menge! taw’t Judio inantang na kebanta et Empu! supaya kemyung menge! lein taw’t Judio maya ketimpuan eset kenye apang kebawi!. Ba! pasal et pegpili! atin tuturanen, dye minerga! et Empu! nega sabab kenyeng pegmerga! dut menge! kegguguranan dye de Abraham, de Isaak, de Jakob.^g 29 Sabab kaya pegberuba et pikiran Empu! pasal dut menge! begey ye beke! pegtingkag. 30 Sene ti! kemyung menge! taw’t lein Judio kaya mesinuren dut Empu!, segwa! tiban iningesinan kew sabab et pegsungsang et menge! taw’t Judio. 31 Tiban, dye ne gasi kaya mesinuren ganang iningesinan kew et Empu! supaya dye ne gasi ingesinan et Empu!. 32 Sabab pinasaran et Empu! na ginsan taaw in meuripen et pegsemal dye supaya meperasa ye dut ginsan kenyeng ingasi!.

Pegdayew dut Empu!

33 Mesangdan pasal kementirian et Empu!. Diki mapet-apet kenyeng kependeyan beke! kesesewran! Diki mesemanan kenyeng pengukuman beke! egian! Samat nesurat dut Kesuratan et Empu!, kwan,

34 “Sinu nekesewd eset pikiran et Begerar? Etawa sinu mekedyaring memimitua ye?”

35 “Sinu nekebegey et enung ginis dut Empu!, supaya keilangan ya gentian?”^h

36 Sabab ginsa’t ginis atin mawa! nega dut kenye, asal ya punsabab, beke! muli! nega kenye ginsa’t ginis. Deyewen ya et daran-peraran! Amen.

Antangan Tyu Samat menge! Biyag neng Pineglila!

12 1 Angkansa menge! ketipusdan neng mengengandel, alang-alang dut ingasi! et Empu!, megpeasi!asi! ku banar dimyu na iteyumana! myu dimyung bilug na bilang biyagan na kesimeyaan pasek metigna! beke! kegey-gaay dut Empu!. Na angka samat atin, atin key tantu menakem na! pengempu! myu. 2 Kasi! myu sulita! arat et sebarang menge! taaw na kaya pemengandel et Empu!, temed erapun, Empu! meminda dimyu na ingin bersen, memuwat et dimyung bagung pikiran: Na indyari ketepus-tepusan esentin mesewran myu kegeayan et Empu!, na ingin bersen, kemyu endelen et ba! enu ketignaan et arat beke! kegey-gaay eset kenye beke! ba! enu kaya sala!.

^f 11:26-27 Isaias 59:20-21; 27:9; Jeremias 31:33-34 ^g 11:28 *de Abraham, Isaak, beke! Jakob* - dut orig na Kesuratan: sabab et menge! “Patriyarka”. Betsaen surat set sanad dut 9:5. ^h 11:34-35 Isaias 40:13; Job 41:11

**Menge' Mengengandel i Kristo Antangan
Dye Samat menge' Bagi' et Bilug**

³Atin sabab dut kelang ingasi' neng neterima ku dut Empu', atin pegsusugid ku set kede sembatu dimyu: Kasi' myu iantanga' dut diri myu na luwas na pegmerga', na diki ne gasi megsusugat. Segwa' pikira' myu et menunga pasal dimyung bilug lang dut sukuran et pengandel neng binggey dimyu et Empu'.

⁴Supama, ba' enukwan tegsesembatu lang bilug tyu, segwa' negsukup et mekeldam neng bagi' neng iba-iba suku' ye, ⁵Megdemikian gasi sebarang nekipegsesembatu ki Kristo, mekeldam antangan tyu megsusukup et sembebatung bilug ye. Segwa' kede sembatu bagi' gasi et iba. ⁶Diki megsesali' pinesuku' neng binggey et Empu' kityu kuyun lang dut kelang ingasi' neng neterima tyu teyeg Empu'. Ba' sebarang pinesuku' et Empu' kenye pegketetarus, keilangan ye usalen itue kuyun lang dut sukuran et kenyeng pengandel. ⁷Ba' pegkesuku', keilangan ye sumuku' ya banar. Ba' pegketutuldu', keilangan ye menuldu' banar. ⁸Ba' mekempitua, keilangan ye memituwa gasi. Ba' ketabang et pengengeilangan et iba, keilangan ye megey na maya kelilaan. Ba' pegkeibuten, keilangan ye menguna et mepengaan beke' ketignaan banar. Ba' keinasi', keilangan ye buwatan itue et maya keksanan.

Pasal et Pegmerga'

⁹Ating pegmerga' keilangan mendyaring tantu. Keisgan myu sebarang meraat, segwa' geayen sebarang menunga. ¹⁰Megmerganan kew samat menge' megtitipused, intewtewen myu sebaya' myu luwas nega et bilug myu. ¹¹Megpekepengna' kew dut dimyung keradya, endey megmeyahu'. Pegsusukuan myu ating Begerar na' Empu' dut pusu' neng baha et pegmerga' kenye. ¹²Menep kew dut peparap, mendyaring megmesandal dut ketiksaan, beke' mepengna' dut pegpepenalang. ¹³Tebangi' myu menge' keyegangan et Empu' neng nengengeilangan. Ipetindala' myu ginsa't mengungumbaley.

¹⁴Inungana' myu sebarang pemanta dimyu. Inungana' myu, kasi' myu pegterwani'. ¹⁵Mekienep kew dut sebarang memegenep. Pekiunung kew sumiyak dut sebarang memegsisiyak. ¹⁶Mekiiba-iba et menunga dut sebaya'. Kas kew peabbu, mekisubu' dut menge' mebebaba' neng kebtangan. Kasi' myu pegpikira' na mesewran myu et ginsan. ¹⁷Kasi' myu belsa' et meyaat sebarang meyaat. Pikira' myu ne mengebiyagan et kaya seseweyan dut penyek et ginsan. ¹⁸Teyen ba' mekedyari, dimyu

ⁱ 12:6 menge' kepengdyarian beke' kpendeyan binggey et Empu' - birinen gasi
1 Korinto 12.

mekiiba-iba kew et mesanang dut ginsan. ¹⁹Menge' tipused, kas kew meles, segwa' rendema' myu kutuk et Empu' kedye. Sabab nekesurat dut Kesuratan et Empu', kwan Empu',

“Eset daken keblesan, aku meles.”^j

²⁰Imbes, pasal kemyu kwan Ye,

“Ba' pegurapan kebanta mu, ipekana!. Ba' ya pegtutuknewen, ipeinuma'.

Pegbuwat mu et itue, sama mu ne't pegduruhuan et бага eset ulu ye.”^k

²¹Kas kew peraag dut mereraat, segwa' daaga' myu et menunga sebarang meraat.

Pegpepesakup dut menge' Pegibuten et Gubyerno

13 ¹Kede sembatu mepatut na pesakup set menge' pegibuten et gubyerno. Kaya penggubyerno na diki mawa' dut Empu' beke' ginsa't penggubyernuan atin pinetiyeg et Empu'. ²Sabab et itue, ginsa't pengatu dut menge' pegibuten, atin sepantun Empu' pegetuanan dye, beke' samat dye ne megtutulus et iukum dut bilug dye. ³Sebarang menge' pegibuten diki patut na ketekutan et menge' pegkeradya et menunga, segwa' mepatut tumakut sebarang pememaal et meraat. Gaay be na meugaran et takut dut menge' pegibuten? Ba' kwantin subali' memaal ke et menunga apang deyewen ke. ⁴Menge' pegibuten in megsuku' et Empu' supaya buwatan ke et menunga. Segwa' tumakut ke ba' memuwat ke't meraat, sabab diki ke empunen et kenyeng gelaman. Ya in megsuku' et Empu' supaya reganen sebarang pememaal et meyaat. ⁵Angkansa, keilangan pesakup dut menge' pegibuten, diki lang supaya meketangkis et pengrega, ba' diki sabab et penedseled.

⁶Itue pesi, angka kemyu pegbayad et buwis. Sebarang menge' pegibuten atin menge' megsuku' dut Empu' et ginsa't timpu, angkansa diki kebuwatan ibang keradya. ⁷Ibgey dut kede sembatu sebarang kepetutan. Megbuwis sebarang mepatut na buwisan, untebien sebarang mepatut na untebien, beke' intetewen sebarang mepatut na intetewen.

Megmerganen Kew, Sabab Mekabi' ne Timpu

⁸Kasi' myu pekwiti' pasal et pegutang. Megemgam ba' pasal et pegutang myu et pegmerga' et kede sembatu, sabab sebarang megmerganen et sebaya', atin neketuman ne et Keseraan et Empu'. ⁹Sebarang sara' ne, “Kas kew pegbeis,” “Kas mematey,” “Kas kew penakew,” “Kas pengimbeng et meyaat,” beke' ginsa't iba in mepantun

j 12:19 Deuteronomio 32:25 k 12:20 Delehitan 25:21-22 - Gaay bersen, ya in megleew et kenyeng sala', sabab eset menungang pegbuwatan mu dut kenyen.

ne et sembatu, kwan, “Mergana' sebaya' mu, samat dimung diri!”¹

¹⁰Sebarang pegmerga' sebaya' ye kaya pemuwat et meyaat dut kenye. Angkansa ating pegmerga' bilang ketumanan et ginsa't Keseraan et Empu'.

¹¹Buwata' myu itue sabab pegsesewren myu ba' enung timpu ne. Timpu ne supaya megbeti' kew mawa' dut pegkeelek. Megbeti', sabab kepuwasan tyu lebing mekabi' ne tiban eset nekeuna ti' na kityu nengandel. ¹²Meglilimbus ne gebi, megkekabi' ne gasi elded. Angkansa pereyunan ginsa't bubuwaten et kelingban, indyari pekayen ating penaming et ketlangan. ¹³Mengebiyagan tyu et mesingkaya', samat dut ketlangan et elded, beke' endey elulaen elded dut peglangu-langu, mesasew neng peglami-lami, pegpepeketambar et pegbuwat et mereraat neng kenepsuan et diri, pegsagka'sagka' beke' pegimbeng imbengan. ¹⁴Gamlang, pesakup kew dut ki Jesus Kristo na' Begerar, beke' endey peruen ba' enukwan mebgeyan keksanan ating meraat na' napsu' et diri'.

Sebarang Menuley na Taaw beke' Sebarang Nekesulay

14 ¹Terimana' myu sebarang menunuley nega et pengandel, na endey pegukuma' et kaya sugat sebarang menge' pegpeperuen ye. ²Supama ba' maya taaw pengandel ye mekedyari kanen misan enu. Maya gasi menuley et pengandel, angka dut kenye tulnu' lang keigban ye. ³Atin taaw na megkaan et misan enu endey seweyen et ating taaw keigban ye tulnu' lang in. Beke' endey gasi seweyen et megkaan lang et tulnu' in ating taaw na megkaan et misan enu in, sabab ya in tinerima et Empu'. ⁴Sinu ke supaya menawey dut uripen et iba? Kenyeng Begerar lang mekebantug ba' tumyeg ya etawa meugba'. Segwa' tumyeg ya sabab kegeesan et Begerar na ya petiyegen.

⁵Sembatung supama, maya sesenu pepeantang na' seng elded lebing mebentel dut ibang elded. Iba in pepeantang na' elded-peldew sesali' subali' kede sembatu kedye megpekepagen et pikiran dye. ⁶Ating megpengerga' dut seng elded, atin megpengerga' gasi dut Begerar. Ating megpengan et uned, megpengan sabab dut Begerar beke' pegsukuran ye dut Empu'. Ating diki megpengan megsepantun sali' dut megpengan, sali' dye megpeselamat dut Empu'. ⁷Sabab misan sinu kityu, diki tyu negbiyag etawa matey et didiri lang. ⁸Ba' negbiyag tyu, negbiyag tyu alang-alang dut Begerar. Beke' ba' matey, matey tyu alang-alang dut Begerar. Angkansa misan megbiyag etawa matey tyu, sabab kityu megpesembatu ne eset Begerar.

⁹Itue sabab ye, angka natey si Kristo indyari negbiyag peuli', supaya ya megmendyaring Begerar et menge' patey beke' menge' taaw biyagan.

¹ 13:9 Exodo 20:13-15; Deuteronomio 5:17-19, 21; Lebitiko 19:18

¹⁰ Angkansa, manu pengukum ke't dimung kesebayaan? Beke' manu peginlewen mu dimung kesebayaan? Sali'sali' marap dut ukuman et Empu'. ¹¹ Samat nekesurat dut Kesuratan et Empu', kwa't Empu',
 "Sabab eset daken pegmendyaring Empu', ginsa't taaw set elepan ku sumelukud, ginsa't taaw mengdayew dut Empu'."^m
¹² Indyari kede sembatu megsambung dut Empu'.

Kas Mengukum et Tipused Mu

¹³ Angkansa endey tyu ne mengukum et kede sembatu, megemgaam pikiren myu ne diki kew kesisimbekuran etawa appa' dut dimyung kesebayaan neng mengengandel. ¹⁴ Sabab aku bilang pekisembatu dut Begerar na si Jesus, netantu ku na kaya kekanen na meyaat. Segwa' megmendyaring meraki itue dut sembatung taaw ba' iantang ye ne meraki. ¹⁵ Ba' neskitan sedseled et sebaya' mu sabab dut dimung kekanen, diki ne kuyun dut pegmerga' ating pegbuwatan mu. Endey megkeraat dimung sebaya' pasal lang et pegkaan mu. Sabab gasi dut ating sebaya' mu angkan pesi natey si Kristo. ¹⁶ Sebarang pepantun mu na menunga, kasi' begeyi' et pesebaban na mebresan ke et meyaat.

¹⁷ Pasal et pegseled et taaw dut pengmilikan et Empu', lein lang pasal kekanen beke' inumen, imbes dut ketignaan, kesenangan, beke' keenepan sabab nekesembatu tyu ne eset Empung Nakem. ¹⁸ Sabab sinu-sinu megsusuku' dut ki Kristo na kuyun dut itue arat et Empung Nakem, atin kemerganan et Empu' sampay keterima-terima dut menge' taaw.

¹⁹ Angkansa pikiren tyu buwatan ginsan neng ginis na mekebgey et kesemunseyaan beke' mekepepgagen et kede sembatu. ²⁰ Kasi' pegusibe'i' buwat et Empu' sabab lang dut pegkaan. Ginsa't pegkaan atin melinas, segwa' mekesesala' lang mengaan et sembatung ginis na mekepesimbakud dut iba. ²¹ Menunga nega na diki ne mengaan et uned et sinumbelian etawa minum et mekelelangu, etawa memuwat et enu-enung ginis na mekepepgesimbakud et dimyung sebaya'.

²² Misan enu-enung andel mu pasal et atue e, ikew ne lang beke' Empu' megsulut. Mesukud ating taaw na diki memuwat et enu-enu na keilangan sesewen Empu' et kenyeng penedseled pasal pegbuwat et sembatung ginis na kekeblu' ye ne atin sugat. ²³ Nerepitan sebarang pengan et ginis na ya ne maya pegalang-alang, sabab diki ne kuyun dut kenyeng pengandel. Na', banar, ginsa't buwat diki ne kuyun dut pengandel, atin keselaan.

Ipeksana' Sebaya' Mu, Kasi' Diri Mu Lang

15 ¹ Kityung menge' nekesulay et pengandel kityu, na subali' menengging dut kerungkeyan et menge' menuley et pengandel.

^m 14:11 Isaias 45:23

Beke' endey tyu pikiren pasal et keksanan et diri lang. ²Kede sembatu subali' na ipeksan ye sebaya' ye, supaya gasi dut ikenunga beke' ikebasag ye dut pengandel. ³Misan si Kristo kaya nenglingew et diri ye. Segwa' samat nekesurat dut Kesuratan et Empu', kwan,

“Pasal peneruru' dye dimyu, dut daken timinudyu.”ⁿ

⁴Ginsa't nekesurat nekeuna ti' supaya atin dut ikesewd tyu, sabab mapet betsaan Kesuratan et Empu' mekepepagen kityu, masag seled tyu, beke' maya pegarap tyu. ⁵Teyen, Empu' neng megegbey et kepengnaan beke' basag et seled, na ya megkes dimyu dut pekikisembatu, sementara' na kemyu megiihub dut ki Kristo Jesus. ⁶Apang kwantin samat sembebatung pusu' beke' baba' kew na megderayew dut Empu' beke' Ama' et kityung Begerar na si Jesus Kristo.

Menungang Abar dut menge' Taw't Lein Judio

⁷Ba' enukwan menunga na kemyu tinerima i Kristo, megdemikian kwantin gasi keredyanen myu kede sembatu supaya mebantug Empu'. ⁸Sabab pegugiren ku dimyu na si Kristo negmendyaring uripen et menge' Judio alang-alang dut keberbenaran na mawa' dut Empu', supaya pesebenaran menge' penange' ye dut menge' unang keggungurangan et menge' taw't Judio. ⁹Neinabu itue supaya taw't lein Judio mengdayew dut Empu' sabab et kenyeng ingasi', samat dut nekesurat, kwan,

“Angkansa deyewen ku ikew eset elepan et menge' taw't lein Judio.

Kantaan ku ikew teyeg dut kanta et Empu' dut dimung kelang taasan.”

¹⁰Sinugid gasi peuli', kwan,

“Menep kew, menge' taw't lein Judio, mibut ne kenyeng taaw.”

¹¹Sinugid nega, kwan,

“Deyewa' myu ating Begerar, kemyung menge' taw't lein Judio, beke' megkanta et pengdayew dut Kenye, kemyung ginsa't bangsa.”

¹²Sinugid gasi i Isaias, kwan,

“Mawa' dut ugat i Jesse sumupang ating sembatu na ya kumpet dut ginsa't bangsa, ya megmendyaring eerapan et menge' taw't lein Judio.”

¹³Teyen ating Empu' et pegarap na igbey dimyu et keenepan beke' kemunseyaan sabab et andel myu Kenye, supaya kemyu baha net pegarap punsabab dut kepengdyarian et Empung Nakem.

Si Pablo, Nekesuku' dut menge' Taw't Lein Judio

¹⁴Menge' mengengandel, andel ku banar na kemyu lulus na menunga, lulus na maya kesesewran beke' kegees na menuldu' et kede sembatu.

ⁿ 15:3 Kanta 69:9

¹⁵Perendem menge' senu-senung bagi' et surat ku dimyu supaya megpeamay-amay. Sinurat ku samat kwantin sabab lang et redyiki' daken teyeg Empu', supaya memuwat ku itueng kesukuen. ¹⁶Atin redyiki' daken supaya aku megmendyaring nekesuku' i Jesus Kristo dut menge' taw't lein Judio, bilang pari' na ipebunayag ating Menungang Abar et Empu', supaya leing taw't Judio megmendyaring kelang keterima na simaya' dut Empu', menge' pasek pinetigna' et Empung Nakem.

¹⁷Angkansa, pegdeyewen ku pebiya' si Jesus Kristo sabab dut daken neng pegsuku' dut Empu'. ¹⁸Diki ku ketuakal meres pasal et enu-enu, selyu ga dut menge' binwat ne i Kristo sabab pasal daken. Dundunen ku ating menge' taw't lein Judio dut pegandel et Empu' pebiya' eset sinugid ku beke' binwat. ¹⁹Pegandel dye gasi sabab et menge' mekepengdyarian beke' kelilu'lilu' na' menge' buwat ku pebiya' et kepengdyarian et Empung Nakem. Angkansa mekepeabar ku banar pasal et Menungang Abar, tihad dut lungsud et Jerusalem sumked dut lungsud et Iliriko. ²⁰Daran ku pegegayen na ipengabar ating Menungang Abar dut menge' peglegdangan na diki kilala si Kristo, supaya diki ku keabar dut nepeebaran ne et iba. ²¹Ba' diki samat nekesurat, kwan,

“Sebarang menge' ingga nesugiran pasal et kenye, meketuun gasi, beke' mekereti' sebarang ingga pe' nemekekingeg.”

Pasal Pegparu i Pablo na Memeriksa' dut Roma

²²Itue sabab ye angkan kaya aku mekepelembus esentin, sabab maya itueng appa'. ²³Na tiban, kaya ne gasi keredyanen ku atue, beke' sabab ye nekwit ne gaay ku ne kemyu periksanen. ²⁴Angkansa pegperuen ku ne sumentin ba' dumun ku ne't bangsa et Espanya. Pinikir ku ne pebiya' sentin ba' sumurung ku ne dun, supaya gasi metebangan myu aku dut daken neng pegpanew, pegketbes pegterna ku sentin sukur lang megkebe'baya' tyu misan diki mekwit neng timpu. ²⁵Tiban pe', dumun ku mena et Jerusalem, supaya tebangan menge' mengengandel duntin. ²⁶Menge' mengengandel dut probinsiya et Masedonia beke' bangsa et Griego nepikiran dye na menimung et tabang supaya itabang dut menge' miskin neng menge' mengengandel dut Jerusalem. ²⁷Neksanan dye buwaten itue, sabab itue samat pinesuku' na keilangan ne kedye. Sabab ba' dye neng taw't lein Judio nekebagi' et bebgey neng redyiki' teyeg et langit eset menge' taw't Judio, megdemikian suku' na keilangan dye ne gasi na begian ating menge' Judio et kedyeng kementirian teyeg atu't dunya'. ²⁸Angkansa ba' neperuri ne itue beke' netantu na neterima dye, ne sumurung ku ne dut bangsa et Espanya, segwa' pebiya' ku mena esentin. ²⁹Sewd ku ba' aku esentin ne dut dimyu, pegbibiten ku bebgey baha et kesenangan i Kristo.

³⁰Menge' tipused, megpeasi'asi' ku rimyu alang-alang dut Begerar neng si Jesus Kristo, beke' dut pegmerga' neng Empung Nakem, na tebangan

myu aku dut pegpenelang pasal et pengatas ku et itue. ³¹Ipenelanga' myu aku na aku diki mepenu-penu dut menge' diki mengengandel dut bangsa et Judea, beke' pegsuku' ku dut Jerusalem teyen megmendyaring kenunga-nunga dut menge' mengengandel duntin. ³²Apang kwantin aku meksanan gasi pegsentin ku, eset kegeayen et Empu', supaya gasi mebegian ku kemyu et atin neng keksanan. ³³Mesen dimyu ginsan teyen itueng Empu' pegmewanen et kityung kesenangan. Amen.

Diring Pemangling Teyeg ki Pablo

16 ¹Pegbibilinan ku kemyu pasal et tipused neng libun tyung si Pebe, sembatung megsuku' dut ketingtimgungan et menge' mengengandel, na dut lungsud et Senkrea. ²Terimana' myu ya alang-alang lang dut Begerar samat patut neng pegterima et menge' pasek metigna'. Tebangi' myu ya dut ginsa't pengengeilangan ye, sabab kela' ne metabang ye dut kinensangan sampay ne daken.

Keibanan neng Megsuku' dut ki Kristo

³Ipesempaya' myu daken neng pemangling neng dut megesawa neng de Prisila beke' si Akila, neng menge' keibanan ku et megpegkeradya dut ki Jesus Kristo. ⁴Negsengeritan mene biyag dye matey sabab lang et daken. Diki lang et daken lang ba' diki ginsan gasi dut ketingtimgungan et menge' mengengandel eset menge' taw't lein Judio, megsukur kedye. ⁵Pegpenglingen ku gasi megpegtimgung-timgung et menge' mengengandel na pemegtimgung-timgung dut kedyeng benwa. Penglinga' myu gasi daken neng bi'bila' neng si Epeneto, na unang negayat ki Kristo dut probinsiya et Asia. ⁶Pegpenglingen ku si Maria sabab negmeliyut et kela' set keradya pasal dimyu. ⁷Pegpenglingen ku de Androniko beke' si Junia neng menge' kekempungan ku beke' dye nekeibut daken dut pipirisuan. Kilala dye et menge' apostol beke' dye asal ne lagi nekesembatu ne ki Kristo una set daken.

⁸Pegpenglingen ku si Ampliato na pegmerganen ku sabab ya gasi nekesembatu ne dut Begerar. ⁹Pegpenglingen ku si Urbano, neng keibanan tyu nekesembatu ne ki Kristo. Megdemikian si Estakuis neng bi'bila' ku banar. ¹⁰Pegpenglingen ku si Apeles, na sulay neng keibanan ki Kristo. Pegpenglingen ku gasi ginsa't binenwa i Aristobulo. ¹¹Pegpenglingen ku si Herodion, neng daken na' kampung Judio. Pegpenglingen ku menge' binenwa i Narsiso neng ginsan megsuku' ki Kristo sementara' nekesembatu dye kenye.

¹²Pegpenglingen ku si Tripena beke' de Triposa neng menge' kelilibunan neng negkeradya et menunga sabab lang nekesembatu ne dut kedyeng Begerar. Pegpenglingen ku gasi menge' pegmerganen ku neng bi'bila' neng si Persida, na sembatung libun na pegkeradya et

menunga sabab lang dut Begerar. ¹³Pegpenglingen ku de Rupo, ating pinili' et Begerar, beke' kenyeng indu' na inantang ku ne gasi et daken neng indu'. ¹⁴Pegpenglingen ku de Asinkrito, Plegonte, Hermes, Patrobas, Hermas, beke' ibang menge' ketipusdan neng iba dye. ¹⁵Pegpenglingen ku si Pilologo, si Julia, si Nereo, beke' kenyeng tipused neng libun, megdemikian gasi ki Olimpas beke' ginsa't mengengandel na keibanan dye.

¹⁶Megpenglingen kew bilang memegtipused dut ki Kristo. Menge' mengengandel atu't ginsa't menge' pegtitimungan megpemangling dimyu.^o

Ketepus-tepusan

¹⁷Menge' mengengandel, megpeasi'asi' ku dimyu, na dyagani' myu sebarang megbuwat et pegkepurak-purak pebiya' samat megdatun et appa' dut dimyung dalan, na menge' tuldu' neng diki sulut tuldu' neng neterima myu ne. Pereyuni' myu dye. ¹⁸Ating menge' taaw neng samat kedye in, atin diki tantung megsuku' ki Kristo neng Begerar, ba' diki sabab lang et kedyeng kefulness. Pegrundingan dye lang ating menge' awam neng menge' taaw sabab lang et kedyeng mereregmsis neng bebresen beke' keembutan. ¹⁹Nepabar ne dut ginsan pasal et dimyung pegkemeinibuten dut ating Menungang Abar, angka megenep ku banar. Na, gay ku ne kemyu megkesewd banar pasal et kenunganan, beke' awam et keyeatan. ²⁰Diki mekwit, si Seytan, rumpungen ne et Empu' neng kemunseyaan dut sirib et dimyung menge' tiked. Teyen redyiki' et Empu' Jesus mesen dimyu.

²¹Pegpenglingen kew i Timoteo, daken neng keibanan, megdemikian daken neng menge' kekampi ku neng de Lusio, Jason, beke' Sosipatro.

²²Akung si Tersio neng suminurat et itue, megpangling gasi dimyu, sabab lang et kityung nekesembatu dut Begerar.

²³Pegpenglingen kew gasi i Gayo na negpebiri' et kenunganan dut ginsa't menge' mengengandel susupen ye teyeg et menge' iba-ibang pegtitimungan. Pegpenglingen kew gasi i Erasto neng mengengepet et pirak et lungsud, megdemikian gasi si Kwarto neng mengengandel tyu.

²⁴Teyen ingasi' et kityung Begerar neng si Jesus Kristo mesen et dimyu ginsan. Amen.

Deyewen dut Empu' Banar dut Langit

²⁵Beke' tiban, ipeabar pasal et kenyeng kebutugan, na Ya mekepepangger dimyu sabab lang dut daken neng Menungang Abar beke'

^o **16:16** Dut orig na Kesuratan - "Megpenglingen kew dut arek na pengempu'." Maya gasi dut 1 Korinto 16:20; 2 Korinto 13:12.

pepebunayag pasal ki Kristo. Aku mengabar kuyun dut pegkebuwar pasal et kelilu'lilu' negpeawam tihad nega't tagna'.

²⁶Pasal et itueng kelilu'lilu', atin nepebunayag ne tiban beke' pepesewd ne pebiya' dut surat et menge' tarus na kuyun dut daak et Empu' neng kaya seskeran, supaya ginsa't bangsa na mengandel beke' mibut kenye.

²⁷Ketepus-tepusan, dut kaya ne ibang Empu' neng kesewd et ginsan, pebunayag kenyeng kebentugan dut ginsa't taaw misan ingyan masa punsabab et ki Jesus Kristo! Amen.